

خودشان را نمیکند تا قریبیکه نمایندگان مجبور شوند که يك كميسيوني انتخاب کنند که بمجلس آن کميسيون وزراء اداي تکليف خودشان بکنند با اين تفصيل بدبختانه در عين اینکه بنده همراهم بانفاد اين کميسيون عرض ميکنم که وزراء هيچوقت يوزايف خودشان رفتار نمیکند و هيچ کاری نخواهند کرد و هميشه ما را مجبور ميکنند کميات چند نفر محصل براي آنها معين كنيم .

بهجت - اگر بناست ورود در مذاكرات بكنيم آنوقت بنده بوي توجه و كلا راسبست بان حدوديكي بكي شرح خواهيم داد و ثابت ميكنم كه وكلا هم هم تقصير دارند و كلتي هم كه مظارير اعمال وزرا دارند شريك با آنها هستند كه ساعه کردند ولي فقط بنده همان مقصود خودمان را كه کميسيون تقاضا کرديم و قانون اساسي آن روزيکه از تصويب دولت ملت گذشت حق داده كرده نقری كه تقاضای کميسيوني بکنند حق دارند و اين رأي داده شده حق داريم كه يك همچو تقاضايي را بكنيم و مجلس بايد فلاكش نقری را معين بکند اگر بنا باشد اين قبيل مذاكرات بکنند بنده بكي بكي از مسامحات نمايندگان را خواهم گفتم كه اگر يك مسئوليت ابدی براي خودشان گذاشته اند .

رئيس - خوب حالا بايد انتخاب کرد .
بهجت - يس بنده اين ماده را ميخوانم .
وكيل التجار - مادرا ميدانيم .
بهجت - اگر اين ماده از قانون اساسي صحيح است كه اين رأي داده شود والا يكي بكي از تقصيرات آنها را ثابت ميكنم .
 (آقای ميرزا ابراهيمخان اصل (۳۴) را بطور ذيل قرائت نمود)
 اصل (۳۴) - رئيس مجلس ميتواند بر حسب لزوم شخصاً يا بخواهش ده نفر از اعضاء مجلس يا وزيري اجلاس محرمانه بدون حضور روزنامه نويس و تماشاچي يا انجن منجرمانه مركب از عده منتخبين از اعضاء مجلس تشكيل بدهد كه ساير اعضاء مجلس حق حضور در آن نداشته باشند بلكه نتيجه مذاكرات انجن منجرمانه وقتي مجرى تواند شد كه مجلس محرمانه با حضور سه ربع از منتخبين مطرح نمايد شده با كثریت آراء قبول شود اگر مطلب در مذاكرات انجن منجرمانه قبول نشد در مجلس عنوان نخواهد شد مسكوت منه خواهد ماند .

وكيل التجار - بلى اول استدعا ميكنم اگر آقایان ميخواهند مباحثه نکنند بنده عرض خود را بگذارم و هيچ عرضي نمکنم والا عرض ميکنم كه هر يك از اين فرمايشات آقا صحيح است ولي تفصيل نيل ارجنابيت صحيح نيست بهجت اينكه ميدانم ايراد در چه رد هيچوقت گمان نميكنم كه هيچ يك از افراد ملت يا هيچ يك از نمايندگان محترم بايد نزاع بكنند آنچه در قانون اساسي مباح دانسته است اين غير ممكن است و كسي ميتواند در اين باب نزاع بکند مادام حدود آن قانون اساسي يك حد معين کرده است براي منتخبين و بنده عرض می کنم كه آن حدود مواظبت و ملاحظه نشده است و می خواهم عرض كنم البته حده نقری حق دارند تقاضای کميسيون انجن منحصوي و مجلس خصوصي هم بکنند ولي آن مذاكرات و آن جزئی را كه می خواهند نتيجه بگیرند آنجا گفته است كدر مجلس محرمانه با حضور سه ربع از اعضاء بايد اين

مسئله مطرح شده رأي گرفته شود و آنوقت نتيجه از او گرفته شود يعني آنوقت می توانند بوقع اجرا بگذارند و اگر اين طور نشود بوقع اجرا گذاشته نمی شود اما اينجا بنده با كمال وضوح و بي ملاحظه عرض ميكنم كه اغلب بلكه همه را عرض می كنم آنچه راجع بمطالبی بوده است كه تصفيه بکنند و بمجلس بفرستند كه عمل کرده اند ولي اين جور کميسيون ها كه براي اصلاح امور تشكيل شده است يكي را نشان بدهند كه در يك مجلس عومي يا در يك مجلس خصوصي با حضور سه ربع از اعضاء مذاكره شده آن را بمن نشان بدهيد اگر يكي از اينها را بمن نشان داديد بنده تصويب ميكنم اما همينكه کميسيون انتخاب و تشكيل شد ما گمان بكنيم كه اختيار تامه داده شده است و هر چه آن کميسيون تصويب ميکنند بايد بوقع اجرا گذاشته شود اين تصور هم نشود كه بنده اعتراض بيك كميسيوني دارم بنده نمی گويم اعتراض بكي دارم اعتماد ب همه دارم ولي عرض ميكنم وقتيکه اينجا کميسيوني انتخاب شد و رفتند اقدامات و مذاكره کردند و تمام مردم اين اقدامات را از طرف مجلس می دانند در مجلس خصوصي هم عرض كردم حالا هم عرض ميكنم وزراء هنوز ملتفت نشده اند كه رای کميسيون رای مجلس شوراي ملي نيست كه هر وقت يك كميسيوني تشكيل می شود هر چه رای کميسيون و وزراء آنرا رای مجلس شوراي ملي می دانند و ميروند مشغول كار و اقدامات می شوند اين اسباب می شود كه نمايندگان از جريان امور مملكت مسبوق نيستند اقداماتي كه می شود اطلاع ندارند چرا براي اينكه يك كميسيوني براي جنوب يك كميسيوني براي شمال و يك كميسيوني براي امور آن ولايت با ايلات جمع می شوند و مذاكره ميکنند و ترتيباتي می دهند صحيح است نمايندگان اينجا اطلاع دارند و می شود كه سايرين كمتر اطلاع داشته باشند اما اينهم نمی شود آن ايلات بواسطه آن نمايندگانی كه اطلاع دارند استننا كردن از ساير نمايندگان بايد سايرين هم بتوسط نمايندگان كه اطلاع دارند در مملكت اقداماتي كه می خواهند بشود بايد اطلاع پيدا كند تما بداند در فلان قسمت از مملكت چه خبر است نهايت اگر بعضی از اقدامات در مجلس علني بنا شد مذاكره بشود هيچطور كه اين ماده بنا ميگويد كه در مجلس خصوصي بايد كه سه ربع حاضر باشند و مذاكره شود و بنده عرض ميكنم خيلي از اجاها مذاكره و گفتگوها ميشود كه بهر چه اطلاع نداريم چه اتفاقات می افتد چه ميشود مگر آنكه در روزنامه بخوانيم بلكه همين طور كه آقای كاشف فرمودند كه بايد در روزنامهها ديد والا ديده نمی شود و خيلي از نمايندگان نمی بينند پس بنده عرض ميكنم ملك تمام نمايندگان را مشغول امور مملكت نمی تواند بداند براي اينكه يك اتفاقي كه واقع ميشود يك قسمتي از نمايندگان مسبوق نيستند و من مجبور بودم اين را اينجا عرض كنم كه تمام ملت بداند كه ما مشغول تمام آنچه كه در مملكت باسم مجلس و بعنوان مجلس می شود نيستيم بنده در اين موقع لازم ديدم كه عرض كنم كه اينگونه مذاكراتی كه

ميشود و اقدام ميشود و آنوقت مسئوليتش را نسبت ب همه ماها مبرهنه شانه خودم را از زير اين بار خارج ميكنم .
شيباني - فرمايش آقای و وكيل التجار كه رهبطي باظهار آناي بهجت ندارد ولي فرمايشي كه آقای افتخار الواعظين کردند ميتوانم عرض كنم كه تقريباً كوسه و ريش يهن فرمودند ميفرمايند كه وزراء تا محرك نداشته باشند كار نمی كنند و از آنطرف خرابي های عربستان و لرستان را هم می بينم كه هر يك از نمايندگان از حدود مجلس انتخاب خودشان يا بتوسط کميسيون يا بتوسط احترامات شخصي يك نتيجه گرفتند چنانچه در مسئله كاشان تا آنكه يك فشار فوق العاده نياورديم سر بازي نرفت استمدادی نرفت پس در مسئله عربستان و لرستان بيني و بين الله نهايت قصور از طرف ما شده است و آن فشاري كه بايد بوزراء بياوريم و محرك شويم تا اينكه يك اقدامی در كار آينجا بکنند نشده است و گمان ميكنم كه اغتشاشات آنجا لازم بشرح نيست و همه آقایان فر دانند اقدامي در خصوص آنجا نشده است نشون زرفته است پس بايد کميسيون را هم تشكيل كرد و در اين كار اقدام كنند و جداً سامي باشند براي فشار آوردن بوزراء تا اينكه اقدام كنند در مسئله عربستان و يك نتيجه اي از اين كارها بگیريم و اينكه نتيجه را هم کميسيون بمجلس نمی دهد ما هر وقت تقاضا بكنيم باطلاع مجلس مي رساند و الا اقدام در امور جنوب يك مسئله مجرمانه نيست و ميگريد ياد ياد بايد داد يا سر بازي برود و هر وقت تقاضا بكنيم هر كميسيوني اقدام خودش را البته اظهار خواهد كرد بنده هم تقاضا می كنم كه اين كميسيون را زودتر انتخاب كنند كه هر چه زودتر مشغول شوند بلكه انشاء الله اصلاح در عمل عربستان بشود .

رئيس - اينجا آقای حاجي آقا قرائت شده است .
بهجت - اين چه پيشنهادي است پيشنهادي پيشنهاد است .
رئيس - شما پيشنهاد فرموديد كه يك كميسيوني تشكيل شود - حالا آقای حاجي آقا پيشنهاد کردند كه همان كميسيون جنوب باشد .
حاج آقا - بنده پيشنهاد خودم را مسترد می دارم .
رئيس - پس حالا شروع به انتخاب يك كميسيون شش نفری می كنيم بر حسب تقاضای آقای بهجت و ده نفر از نمايندگان ديگر .

(اوران رأي توزيع واخذ شده آقای حاجي ميرزا رضاخان . آقای نيرالسلطان . آقای ميرزا اسدالله خان آقا ميرزا رضا خان نائبي را براي نظارت در استخراج بقره معين وآراء را احصاء نمودند) -
 عده حاضر (۲۲) .
رئيس - استخراج را در خارج خواهند كرد .
آقا ميرزا ابراهيم خان - يك دو فقره اظهاري است از طرف وزارت معارف و فواید عامه خوانده ميشود .

فقره اول
 مجلس مقدس شوراي ملي شيدالله از كسانه يوشيده نيست كه براي اجراء مقاصديكه در آتبه دويش داريم و بايد از حالا استقبال كرد حنی الامكان لازم است در توسعه معارف اقدام نمود و در ترتيب محصلين ذوی الفنون و معلمين صحيح كوشيد تا بعد در دواير دولتي و مدارس داخله مشغول خدمت شوند و از وجود آنها بهره كافي هايشود و مسايم است كه بطور تكميل حاله اساس اينكار در داخله فراهم نيست پس از آنی كه فراهم شود مدتی طول خواهد كشيد نظر باحتياجات فوري وزارت آنچه در نظر دارد اين است كه بيست نفر از شاگردانی كه تا كنون در مدارس دارالفنون و مدرسه سياسي وغيره تحصیل نمودند انتخاب نمايد و براي شب مختلفه علاوه وقتون با دريا اعزام دارد تا در آنجا بتكميل تحصيلات لازم كه امروزه براي مملكت درخور است پرداخته و در ظرف چهارالي پنجسال فارغ التحصيل مراجعت بايران کرده از معلومات خود ساير ابناء وطن را بهره ور دي نيياز جابجاء و براي مغايرت اين بيست نفر در سال كتر از ده هزار تومان منظور نمی توان كرد وزارت معارف از آن ساحت مقدس تقاضا ميكنند كه در اين مقصود امان نظري فرموده در صورتيكه تصويب ميشود مقرر فرمائيد از محل هابديت نمك بطور فوق العاده اين مبلغ داده شود كه از حالا براي انتخاب شاگردان مزبور با رعایت اصول نظامنامه و پرر گرام صحيح كه بجهت اينكار تهیه شده است اقدام شود بجهت اول حمل بمقصود نائل آمده شاگردان را با دريا اعزام دارد (حكيم الملك) .

فقره دوم - مجلس مقدس شوراي ملي شيدالله از كانه
 براي مدرسه نقاشي سابق از طرف وزارت معارف پيشنهاد مجلس مقدس شد و از طرف ابناء امور كه هزار تومان نقد و دو هزار ذرع از اراضي نكارستان بجهت اينكار تصويب گرديد و تا كنون باين اندازه كه ملاحظه فرموده اند از اين دو هزار تومان بناي آن انجام یافته لکن بجهت تكميل بناي مباني لازم دارد كه بكني انجام يديبرد بلاوه اثابه كه معده اساس اين كار است لازم دارد و بجهت اينكه مقصود دو هزار و سيمصد تومان ديگر اندازه مصرف آن ميشود وزارت معارف تقاضا می نمايد كه تا اين مقدار كه دولت مرحمت فرموده براي بقيه مغايرت كار بناي ناقص نمايند بديهي است كه اولياء امور هم تجويز فرموده كه وزارت مال باين تنخواه را پرداخته كه بر همل در اختتام آن اقدامات

لازم بشود وزارت معارف تقاضا می نمايد كه اين مبلغ فوراً تصويب شود و منتظر بوجه سال آتبه نباشد [حكيم الملك] .
 [بعضی احسنت گفتند] .
رئيس - اين هر دو فقره لابد بايد برود بكميسيون بوجه و بعد از اينكه از آنجا راپورت داده شد داخل مذاكره خواهیم شد و بنا بر اين حالا داخل مذاكره اين نمی شويم .
 صورت استيضاحي از طرف آقای آقا ميرزا ابراهيم قمي قرائت شد بيشهضون .

در چندی قبل بواسطه اغتشاشي امر گروشت كه تقريباً در اين سال چند هزار اطفال را ناخوش كرد ملتفت نموده ام لي بسا در آمده بحكومت دارالخلافت از تدييات كه يانی تشكي کردند و عدم قانونی بودن كه يانی گروشت را اظهار داشتند كه يانی استعفا کرده منحل شده بيست موقتي بسي جناب سهام الدوله حكمران برقرار رفاهيت و كشتار كوشيدند رادر ههده گرفتند و چار كمي صد دينار گوشت را از انتر از كه يانی سابق فروختند و روده كوشيدند رابدولت تسليم کردند كه كه يانی سابق در اين مدت نداده بدولت معذالك بر آورد کردند كه روزي دوست تومان از براي آن هيئت در آن چند روزه فابيه کرده و گوشت صحيح هم بدم فروخته شاهزاده وزير داخله نمايند ام بجهت آن هيئت موقتي را كه اسباب رفاه بودند برداشته و كه يانی سابق واگذار کرده كه تا كنون بيك ماده از قرارداد خودشان عمل نكرده لذا اين بنده در خصوص كه يانی از وزير داخله استيضاح دارم كه دو اصل از قانون اساسي كه اصل (۲۳) و (۲۴) است نقض نموده اند .

حاجي شيبخلى خراساني - خاطر نمايندگان مسبوق است براينكه از ابتدای دوره تقنينه فرايد براي بوجه بلند بوده است كه چرا وزراء بود چرا بمجلس نيفرستادند قريب يك ماه است كه بعضی از بوجه هارا آورده اند اما بدبختانه اعضاء کميسيون بودند حاضر نشدند براي كاري بروز كه روزيكشني بود كميسيون منعقد نشد و بروز هم يك ساعت و نيم بعد از وقت منعقد شد در حال آنكه اگر می خواستند بوجه بگذرد بمجلس بايد فته اي چهار پنجمر تبه جلسه تشكيل شود آنچه وقت دارند صرف دارند بعضی از آقایانی كه عضویت کميسيون بوده را دارند از ساير كميسيونها استعفا بدهند و در كميسيون بوجه حاضر شوند و مشغول اين كار شوند و اگر باين نحو كه ما داريم كار ميكنيم از كميسيون وزراء چهار دوماه طول كشيد باز كميسيون بوجه احتمال دارد چهارده سال طول بکشد لذا بنده استدعا ميكنم از كميسيون بوجه كه در سر وقت حاضر شوند و زود بآن رسيدگي بکنند و راپورت بدهند .

محمد هاشم ميرزا - اولاً عرض بنده اين بود كه در (۱۴) جدي شبات بايد تجديد بشود و امروز عقیده بنده اين بود كه جزه دستور گذاشته می شد حالا روز گذشته است جزه دستوريس فردا گذاشته شود اما اين فرمايشي را كه حاجي شيبخلى کردند چه راجع بولا چه راجع بكميسيونها بلطفه عموم کرده است و اين صحيح نيست خوب است بفرمائيد

فلان و فلان و باسم تصريح بکنند كه كمي حاضر نمی شود والا (۱۸) نفر كه (۹) نفر شان بايد هميشه حاضر باشند و اشخاصي كه در كميسيون بوجه هستند شايد هميج غائب نشده اند خوب است از روزيكه آقای حاج شيبخلى تشريف آورده اند بكميسيون بوجه هر كس كه نيامد است و مخالفت کرده همانها را بفرمائيد .

حاجي شيبخلى - در نظامنامه داخلی داريم كه بايد اعضاء كميسيون بوجه هر روزه حاضر و غايب شوند و در مجلس هم خوانده شود و در روزنامه رسمی هم قيد شود اگر از اول اين ماده قانون را رعایت کرده بوديم دچار اين معظورات نمی شديم اگر بنا باشد هشت نفر حاضر باشند و ده نفر ديگر حاضر نشوند معلوم است كميسيون منعقد نمی شود چون ده نفر كه حاضر شوند كميسيون بوجه منعقد خواهد شد بجهت اينكه ده نفر زيادتر از نصف است و لي مي بينم بعضی روزها بعضی می آيند و بعضی ها در روزهای ديگر می آيند بنده کسی هستم كه هميشه حاضر بود ام و يك ساعت قيبت نكردم اما چنانچه بعضیها در همين جلسه گذشته يك ساعت بفرود مانده تشريف آوردند .

دكتور عليخان - گویا بنده هر وقتي بنا می شوم براي همان مطلب است و برای مستخدمين خارجه عرض كردم آلآن نوديك يك ماه و نيم است كه بنده در اين باب استيضاح داده ام بهيئت رئيسه براي اينكه گفتگر شود و معلوم شود كه براي اين مطلب مهم كه همه ما اميد داري داشتيم كه هر كابينه اي كه تجديد می شود بيشتر در آن اصرار و ابرام می کنند علت اينكه اقدام نشده است چيست امروز كه راپورت كميسيون پرر گرام توزيع شده است بنده می بينم چيزی را كه اهميت داده اند همان مسئله مستخدمين خارجه است و نوشته اند كه بايد اصرار بكنيم كه در اين مسئله خيلي تصور شده است و ما می بينم كه در اين مورد هيچ اقدامی نشده است الان چندين ماه است كه وكلا رأي داده اند كه مستخدمين هر چه زودتر بيايند و آنها را بخوانند و در اين خصوص جلسه خصوصي شد جلسه علني شد معلوم نيست كه وزراء چه رادراين خصوص اقدام نمی کنند و چرا حاضر نمی شوند جواب بدهند بنده روز پنجشنبه اسر وزراء حاضر نشوند در اين خصوص تقاضای رأي خواهم كرد (بعضی گفتند صحيح است) .

حاجي سيد ابراهيم - عرض بنده راجع باين بود كه می بينم وقت مجلس صرف مطالب غير مهم می شود در خصوص تقاضای وزارت معارف هيچ اظهاري نشد بايد خيلي عقب كرد زيرا كه وزارت معارف بنا بحال هيچ ترتيبی در كار معارف نداده است كه اگر از آن مسئله تعقيب نشود هيچ نشده باشد چنانچه اجازه ميدهيد بنده مشروحاً عرض می كردم .
حاج آقا - حالا چون موقع دستوراست و من مجبورم كه در موقع دستور عرض خودم را بكنم از اينجست عرض می كنم كه خوب است آقایان متوجه باشند (۹) ماه از دوره تقنينه بيشتر باقي مانده و ما

وقتی ملاحظه می کنیم بیستم چه کارهای مهم در پیش داریم و این مدتی را که گذرانده ایم الحق هیچ کار نکرده ایم روزانه در مجلس سه ماده قانون می خوانیم و غالباً پانصد گزایت زیاد می شود یا وقتاً در یک رشته دیگر می آید این وقتها که ایداً ربطی به مطلب ندارد و از کارهای مهمی که داریم یکی نظامنامه انتخابات است که باید ما بترسیم یکی ترتیب بودجه مملکت است که واقفان اگر این دوره بگذرد و بودجه مملکت را تسویه نکرده باشیم خیلی باید مورد ملامت و لعنت موکلین خودمان باشیم آن راه گمان می کنیم که اقدامی نشده است یکی هم قوانین ادارات است که وزراء نداده اند آنها را هم که داده اند می بینیم نمی توانیم بگذرانیم مخصوصاً در ترتیب پروگرامی گفتند صبر کنیم تشکیل کابینه شود تا اینکه پروگرام کافی برای مشی دولت بدهند و آنوقت کابینه با یک دستور مرتب داخل کار شود و گمان می کردیم یک هفته بیشتر طول نکشد و چه ای دیوار شدیم حالا امروز بیستیم سه ماه است است ابتدا از پروگرام خبری نیست و من گمان می کنم بعضی از اعضای کمیسیون پروگرام ابتدا حاضر نمی شوند و هیچ کاری نمی کنند فقط بجهت عدلیه یک دایورتنی نوشته اند که مدتی است گذشته است آنها بعد از آنکه بنده دیده مدتی است گذشته و بعد از آنکه چندین دفعه اصرار کردم که راپورت کمیسیون راپورتیست و راپورتیست در مجلس دیدم چون تمام نمی شود کفتم همان ترتیب عدلیه را بیاورند حالا هم تقاضا می کنم که جزء دستور شود عدلیه این مملکت را واقفاناً هیچکدام از کلا نیستند که تصدیق نکنند یک عدلیه خراب است عدلیه اسباب لشکری و ناله و تنفر عموم و فریاد ملت شده است ولی تا کی تمام تصدیق داشته باشیم هیچکدام اقدام نکنیم و می بگویم باید اصلاح شود این اصلاح را کی باید بکنند بکنند وزیر نمیتواند عدلیه را اصلاح بکنند باید یکدستوری نوشته شود و فشار بیاورند و وزارت باقی اجزاء عدلیه مجبور نکند وزیر را که هیچ اقدام در اصلاح نتواند بکنند باید این پروگرام زودتر بگذرد که در این دوره تقیبه یک انتقاری داشته باشیم که یک همچو کاری برای این مملکت کرده ایم .

رئیس - در ابتدای مجلس قبل از آنکه حضرتعالی تشریف داشته باشید در این خصوص مذاکره شد در صورتیکه هیئت رئیس خودشان مصمم بودند که همین کار را بکنند که مسئله عدلیه را جزء دستور جلسه آتی بگذارند حالا هم همین کار را خواهند کرد .

افتخار الواعظین - بنده می خواستم عرض کنم که از جمله چیزهایی را که خیلی لازمی دائم این است که مجلس شورای ملی نمایندگان حق شناسی خودشان را نسبت بکسانی که در راه آزادی ایران و کشانیکه در راه مشروطیت زحمت کشیده اند و در راه آزادی ملت جان داده اند حقوق آنها را باید منظور داریم و باز مانند گمان آنها را مجلس شورای ملی که نماینده تمام ملت است باید امروز نگاهداری بکنند بنده عرض می کنم دوفتر

از کسانی که در راه آزادی ایران جان داده اند و کشته شدند و از شهدای آزادی محسوب میشوند یکی مرحوم حسام الاسلام و یکی هم مرحوم قاضی قزوینی است و از طرف وزارتعالیه برای بازماندگان یکسکنر آنها هیجده تومان و برای یک نفر دوازده تومان یا هیجده تومان (گویانظم نیست) و درین باب مدتی است رای خودش را اظهار کرده است و در مقابل پنج کرور پولی که مجلس شورای ملی و دولت باشخاص می دهد که بنده عقیده ام این است که مقداری از آن را بکسانی داده است که نه خدمتی کرده اند و نه امروز مصدر خدمتی شده اند و ابتدا استحقاق ندارند این مبلغ جزئی برای بازماندگان این دوشهید راه آزادی معین شده است بنده تقاضا می کنم که جزء دستور شود و روز سه شنبه تکلیف این دو راپورت معین شود یکی راپورت کمیسیون بودجه در باب وراثت مرحوم حسام الاسلام و یکی دوباره وراثت مرحوم قاضی قزوینی **رئیس -** پس دستور جلسه پنجشنبه را بنظر معین میکنیم - راپورت کمیسیون بودجه در باب وراثت مرحوم حسام الاسلام - ایضاً راپورت کمیسیون بودجه راجع دوره مرحوم قاضی - راپورت کمیسیون پروگرام راجع با اصلاحات عدلیه - راپورت کمیسیون قوانین مالیه در باب مالیات تریاک و غیره تجدید شعبات هم جزء دستور است

وکیل التجار - بنده تقاضا می کنم از برای جلسات بعد پیشنهادهایی که در بنظرات داخلی بوده است و مدتی است که چندین پیشنهاد شده است و مکرر در مکرر بنده یادآوری کرده ام و همین طور مانده است استدعا می کنم که در یکی از اول جلسات بعد سه دستور شود یکی هم چند دفعه در اینجا از بعضی آقایان در باب راپورت کمیسیون تقیص اصرار شده است و راپورت آن تا آن اندازه که داده شده است طبع و توزیع شده است و جزء دستور نشده است معلوم است که عموم ملت مسبوق نیستند و منتظرند و گمان میکنند که هنوز کمیسیون تقیص راپورت خودش را نداده و اطلاع ندارند آنرا هم استدعا می کنم اگر پنجشنبه ممکن نیست در جلسه روزشنبه خوانده شود .

رئیس - اگر بخواهند مباحثه کنند در جلسه روزشنبه ممکن است مذاکره کنند .

ارباب کبخسرو - فقط اینجا خواستم عرض کنم که آقای آقا سید محمد رضا را که جزء غائبین خوانند این لغفلتی است که از طرف منشی اداره شده است و فراموش کرده است که اطلاع بدهد که جزء غائبین با اجازه است و اشتباه کرده است .

لواءالدوله - بنده قصد این بود که اصلی از قانون اساسی خوانده شود بیستیم وظیفه ما چیست اینجا می نویسد (اصل ۲۳) بدون تصویب مجلس شورای ملی امتیاز تشکیل کمیتهای و شرکتهای عمومی از هر قبیل و بهر عنوان از طرف دولت داده نخواهد شد) الان مدتی است که کمیتهای خالصه یک قسمت نظام را از دست دولت خارج کرده است هیچ شبهه ندارد ما

امروز هم هیچ کاری نکرده ایم و امروز یک سلطنت مستغلی در یک قطعه از مملکت ایران می کند و ما نمی ترسیم تو با اجازه کی گمانی شده ای اگر تصویب مجلس است یا باختیار خودش یک سلطنتی دارد حکومت می کنند آدم می زنند می بندند حبس می کنند و ما اینجا نشسته ایم ماهیچ حرف نمی زنیم آنها هم همینطور ملت را چسباندند و خون ملت را می کشند تا اینکه پانصد نفر شده که مردم را بشمارهای زیاد مبتلا کرده اند از حیث امراض گوناگون باید حرف بزنیم و ساکت باشیم اگر وظیفه این است که آنچه باید با مضای مجلس برسد یا در وزارت کنسترتار کنند اگر هم سؤال میکنیم از آنها نیست روزیکه سؤال مازاد عقب می اندازند استیضاح میکنیم از کابینه عرض یکماه سه ماه عقب می افتد بعد از سه ماه هم کابینه بهم خورده است کابینه که عوض شده بنده استیضاح میماند برای قیامت که یقه آنها را بگیریم نمیدانم چند هزار نفر بیایند استیضاح بدهند یا جواب سؤال را بدهند هیچ تکلمت و سؤال نکردم که خوانسار و گلپایگان از این مملکت محسوب میشود تا اینکه چندی قبل از وزارت مالیه سؤال کردم که آنها چه میفکنند نقد میگیرند چه مبلغی با قسط میگیرند برداشته جواب بنده را کنیا نوشته و با وجود آنکه نظامنامه برای ما معین کرده است که در زیر باید بیاید در مجلس سؤال مایند را جواب بدهد بنده نیمه ام این سؤال چیست و این جواب چیست ما این سؤال را از حضرت تجرئیل بکنیم یا اینکه هزار تریل نباید جان این وزراء را بگیرد .

آقای معاضد الملک نتیجه استعراج آره ارا در باره اعضای کمیسیون (۶ نفری برای اعرابستان و لرستان بدین ترتیب اعلام نمود .

آقای بهجت با (۳۸) رای - آقای حاجی سید ابراهیم مدرس با (۳۴) رای - حاجی عزالمالک با (۳۲) رای - آقای حاج آقا با (۲۳) رای - آقای معاضد السلطنه با (۲۱) رای - وحید الملک با (۲۰) رای - مناصر السامان با (۱۸) رای .

وحید الملک - بنده از عضویت این کمیسیون استعفا دادم .

معاضد السلطنه - بنده اینجا قبل از وقت با آقایان عرض کردم که بنده راپورتیست در کمیسیون جنوب بود و اقدامات و مساعدات وزراء را دیدم و آن اظهارات و بیاناتیکه داشتیم و بیخبر ترفت و بعضیها هم گفتند که وزراء خیلی خوب کار میکنند و باید با آنها همراهی کرد و بنده با این ترتیبات حالیه هیچ هم راه نیست که داخل در کار شوم برای اینکه میدانم که آنها خودشان اسباب اغتشاش مملکت را فراهم می کنند و برخلاف مصالح عمومی کار میکنند مجلس سه ربع از سه گذشته ختم شد

جلسه ۱۹۹

صورت مشروح روز پنجشنبه ۱۷ شهر محرم الحرام ۱۳۲۹

مجلس دو ساعت در یک ربع نول از غروب آفتاب بر راست آقای متین السلطنه نایب رئیس تشکیل شد صورت مجلس روز سه شنبه را آقای معاضد الملک قرائت نمود .

غائبین جلسه قبل - حاج وکیل الرعایا بدون اجازه - دکتر اسمعیل آقاسید محمد باقر ادیب با اجازه غایب - حسن علی خان مریض - مستشارالدوله - حاج آقا سردار احمد با موقع مقرر حاضر نشدند .

نایب رئیس - آقای دکتر علیخان در صورت مجلس ملاحظه داشتند .

دکتر علیخان - در صورت مجلس دکترا اسمعیل خان را غایب با اجازه نوشته اند در صورتی که مریضند فرق است مابین غایب با اجازه و مریض مثل اینکه بنده هم چند روز بود که مریض بودم و غایب می نوشتم و حال آنکه بنده ازشخاصی هستم که هیچ راضی نیستم غیبت نمایانم و ایشان هم که بواسطه مریض بودن نباید غیبت نمی نمایند .

حاج عز الملک - عرض بنده این بود که آقای وحید الملک استعفای خودشان را از عضویت در کمیسیون عربستان پس گرفتند چون لازم بود که در مجلس علنی گفته شود از این جهت عرض شد .

وحید الملک - بلی بنده استعفای خودم را پس گرفتم .

محمد هاشم میرزا - بموجب نظامنامه داخلی شعبات بایستی در چهاردهم جدی تجدید شود و امروز ۲۸ جدی است و هنوز تجدید نشده است جلسه گذشته که این اظهار شد قرار شد در جزء اول دستور نوشته شود و حالا می بینم که در آخر نوشته شده است بقرینه بنده این مسئله طبعاً مقدم است و باید اول شعبات را تجدید کرد .

نایب رئیس - نظر پانیکه قبل از انتخاب شعبات عرض کرده ام از آقایان نظار که یکی مرحوم و دیگری مسغی شد قرار شد انتخاب عمل نشده است این اشکال شده است حالا آقایان اگر جوابی دارند بفرمایند که بر بنده اشتباه شده است تشریف بیاورند بفرمایند تا این که رفع اشتباه از بنده بشود و هیچ اوقات تلقی هم ندارد .

نایب رئیس - این اشکالی را که آقای محمد هاشم میرزا فرمودند راجع بیک قسمتی از دستور امروز بهترین است که در موقعی که شرح میدا کرد در آنقسمت می شود این مذاکره را بفرمایند حالا شروع می شود سایر قسمت دستور .

رایورت کمیسیون بودجه قرائت شد که چندی قبل از ورته مرحوم حسام الاسلام عرض عالی مجلس داده و از حال یرشانی و استیصال خود شکایت کرده بودند از وزارت مالیه تقاضا شد که در خصوص ورته و استطاعت آنها تحقیقاتی نموده و در ضمن عقیده خود بمجلس پیشنهاد نماید در جواب لایحه ای رسیده مبنی بر این که از مرحوم حسام الاسلام سه اولاد ذکور صغیر و یک عیال باقی مانده که از قرار مذکور گذران آنها ترتیب خوشی ندارد و چون ۴ اولاد آن مرحوم صغیر و موقع تحصیل و تربیت آنها است من باب امر معیشت خرج تحصیل وزارت مالیه ماهی ۲۰ تومان که صالی ۲۴۰ تومان باشد در حق اعیان آن مرحوم پیشنهاد می نماید کمیسیون بودجه نظر بخدمات مرحوم حسام الاسلام و کبیل

آقای شیخ محمد حسین یزدی - در خصوص انتخاب دوفتر از علمای خجسته چون یکمذا کرامی شده است در حق آقا سید محمد و آقا شیخ اسمعیل مملاتی با این جهت تصور کنیم که امروز خوب است این مسئله را بتأخیر بیندازند که تبادل افکاری بشود بلکه بطروری بشود که اتفاق حاصل شود .

محمد هاشم میرزا - در خصوص هیئت نظار بقرینه بنده چون یک اشکالی بنظر بنده رسیده

است اگر اجازه بفرمایید عرض کنم .

نایب رئیس - چون در اولی که مسئله تعیین پنج نفر علمای خجسته مطرح مذاکره بوده بواسطه کثرت اشتباقت و عجله ای که در این کار بود نشد که بعضی اشتباهات و بعضی جزئیاتی که بنظر رسیده بود توضیح شود از این جهت بنده عرض می کنم که بنظر بنده این طوری که ما عمل می کنیم اصل دریم قانون اساسی اجراء نمی شود بجهت این اند آنچه نوشته است که باید مجلس شورای ملی ه نفر از بین ۲۰ نفر علمایی که بمجلس معرفی شده که انتخاب نمایند بعد از آنکه از ۲۰ نفر هفت هشت نفر استعفا داده اند و یکی از آنها فوت شده است دیگر بیست نفری نیست تا این که مجلس از بین آنها انتخاب نمایند از این جهت است که بنده تصور می کنم که باید قلاً تا ۲۰ نفر از مقام آیات الله معرفی شود و بعد از این آنها انتخاب نمایند (اظهار شد که این طور نیست و اجازه خواستند که جواب بدهند) ترتیب مذاکره که این طور نیست شما ناطق را نمی گذارید که عرض خودش را بکنند بلکه مطلب خودش را فراموش بکنند - عرض می کنم ما باید بموجب قانون اساسی ازین ۲۰ نفر ه نفر را معین کنیم در صورتی که یک نفر از آنها فوت شده است و دیگر آنهم هفت هشت نفر از آنها استعفا داده اند در این صورت اگر ما الان بخواهیم از بین بقیه آنها انتخاب کنیم انتخاب ه نفر از بین ۲۰ نفر نشده است بلکه انتخاب نفر از بین ۱۲ نفر است باید بقیه این ۲۰ نفر تا بیایند بمجلس معرفی شود تا این که مجلس از بین آنها انتخاب نمایند و الا با این ترتیب مطابق قانون اساسی عمل نشده است این اشکال شده است حالا آقایان اگر جوابی دارند بفرمایند که بر بنده اشتباه شده است تشریف بیاورند بفرمایند تا این که رفع اشتباه از بنده بشود و هیچ اوقات تلقی هم ندارد .

نایب رئیس - این اشکالی را که آقای محمد هاشم میرزا فرمودند راجع بیک قسمتی از دستور امروز بهترین است که در موقعی که شرح میدا کرد در آنقسمت می شود این مذاکره را بفرمایند حالا شروع می شود سایر قسمت دستور .

رایورت کمیسیون بودجه قرائت شد که چندی قبل از ورته مرحوم حسام الاسلام عرض عالی مجلس داده و از حال یرشانی و استیصال خود شکایت کرده بودند از وزارت مالیه تقاضا شد که در خصوص ورته و استطاعت آنها تحقیقاتی نموده و در ضمن عقیده خود بمجلس پیشنهاد نماید در جواب لایحه ای رسیده مبنی بر این که از مرحوم حسام الاسلام سه اولاد ذکور صغیر و یک عیال باقی مانده که از قرار مذکور گذران آنها ترتیب خوشی ندارد و چون ۴ اولاد آن مرحوم صغیر و موقع تحصیل و تربیت آنها است من باب امر معیشت خرج تحصیل وزارت مالیه ماهی ۲۰ تومان که صالی ۲۴۰ تومان باشد در حق اعیان آن مرحوم پیشنهاد می نماید کمیسیون بودجه نظر بخدمات مرحوم حسام الاسلام و کبیل

نایب رئیس - این اشکالی را که آقای محمد هاشم میرزا فرمودند راجع بیک قسمتی از دستور امروز بهترین است که در موقعی که شرح میدا کرد در آنقسمت می شود این مذاکره را بفرمایند حالا شروع می شود سایر قسمت دستور .

نایب رئیس - این اشکالی را که آقای محمد هاشم میرزا فرمودند راجع بیک قسمتی از دستور امروز بهترین است که در موقعی که شرح میدا کرد در آنقسمت می شود این مذاکره را بفرمایند حالا شروع می شود سایر قسمت دستور .

نایب رئیس - این اشکالی را که آقای محمد هاشم میرزا فرمودند راجع بیک قسمتی از دستور امروز بهترین است که در موقعی که شرح میدا کرد در آنقسمت می شود این مذاکره را بفرمایند حالا شروع می شود سایر قسمت دستور .

خراسان در راه مشروطه و بملاحظه استیصال ورته آن مرحوم تصویب می نماید که ماهی ۲۰ تومان را بتقسیم ذیل در حق ۴ پسر و یک نفر عیال برقرار نمایند لایحه وزارت مالیه نیز قرائت شد که از مرحوم حسام الاسلام و کبیل خراسان ۳ اولاد ذکور و عیالش باقی مانده که از قرار مذکور مدار گذران آنها بواسطه عدم استطاعت ترتیب خوشی ندارد و چون ۴ اولاد آن مرحوم صغیر و موقع تحصیل و تربیت آنهاست من باب امر معیشت و تحصیل اطفال وزارت مالیه ماهی ۲۰ تومان که صالی ۲۴۰ تومان باشد حقوق درباره اعیان حسام الاسلام پیشنهاد می نماید در صورتیکه و کلاهی معترم مجلس مقدس شورای ملی هم این مبلغ را تصویب می نماید اجازه مرحمت شود که وزارت مالیه این مبلغ حقوق را درباره آنها برقرار داشته بآنها بدهد .

نایب رئیس - البته نمایندگان محترم مسبقاً که مذاکرات در این باب در دفعه اولی که این راپورت در مجلس قرائت شد بقره کفایت بعمل آمد و رأی در آن موکول بجلسه آتی گردید حالا اگر لازم میدانند که باز در اینخصوص مذاکرات بشود بفرمایند گفتند مذاکره ندارد رأی بگیریم .

نایب رئیس - پس رأی میگیریم بر راپورت کمیسیون بودجه نمایندگان که تصویب میکنند بر قراری ماهی بیست تومان را در حق ورته مرحوم حسام الاسلام ورته سفید خواهند انداخت .

معاضد الملک - عده حضار (۷۷) ورته سفید (۴۲) ورته آبی (۲) امتناع (۲۴) .

نایب رئیس - با اکثریت جهل دو رأی از هفتاد و هفت رأی تصویب شد (رد کنندگان آناسید حسین اریلی - آقا میرزا دادرخان) .

دکتر علیخان - حاج وکیل الرعایا - مستعفیخان - انتظام الحکما - ممتاز الدوله - صدرالعلماء - حاج شیخ الرئیس - میرزا بانس - حاج شیخعلی - رکن الملک - لسان الحکماء - دکتر امیرخان - حاج محمدصادق - آقاسید سلیمان - کاشف - دکتر حیدر میرزا - بهجت - آقاشیخ محمد حسین یزدی - لواء الدوله - فهیم الملک - آقاسید عبدالحمید - طباطبائی - معاضد السلطنه - حاج میرزا رضاخان - محمد هاشم میرزا - آقا میرزا اسدالله خان ارباب کبخسرو - افتخار الواعظین - وکیل التجار - متین السلطنه - مستشار الدوله - آقا شیخ رضا - حاج دکتر رضاخان - مشیر حضور - معین الرعایا - ابوالقاسم میرزا حاج امام جمعه - مرتضی قلیخان - آقا میرزا ابراهیم خان حاجی سید نصرالله آقاسید محمد باقر ادیب - راپورت کمیسیون بودجه قرائت شد که لایحه ای از وزارت مالیه رسیده بود مشیر براینکه ماجرا و شرح حال مرحوم قاضی قزوینی کدر راحریت و آزادی بشهادت رسیده بر احدثی مغفی نیست و فعلاً موافق اطلاعاتی که وزارت مالیه از وضع بازماندگان آن مرحوم حاصل کرده این است که بواسطه عسرت و استیصال در کمال سختی صومیت بآنها میگردد و علی اکبرخان برادر آن مرحوم مکرر بمجلس شورای ملی و وزارت مالیه عرض حال کرده و تقاضای مساعدت در باره این اشکالی

ورثه مؤبوره - تنها نوده است ولی ورثه مرحوم زبور منحصر بیک پسر و یک نفر عیال است و از وزارت مالیه تقاضا شده است که ماهی دوازده تومان در حق پسر و شش تومان شریعه در حق عیال آن مرحوم برقرار گردد کمیسیون بودجه پس از تحقیقات و مذاکرات عین پیشنهاد وزارت مالیه را تصویب مینماید نیز لایحه وزارت مالیه قرائت شد که ماجرا و شرح حال مرحوم قاضی قزوینی کدر راه حریت و آزادی بشهادت رسیده بر خاطر و کلای محترم مخفی نیست و فعلا اطلاعاتی که وزارت مالیه اروضح بازماندگان آن مرحوم حاصل کرده است این است که بواسطه مسرت و استیصال در کمال سختی و صعوبت آنها میگذرد و میرزا علی اکبر خان برادر آن مرحوم تا کنون یکی دو مرتبه در مقام اظهار این فقره بر آمده و تمینی کرده که وزارت مالیه بر حسب اطلاعات خود در این خصوص عرض و پیشنهادی بمجلس بنماید اینک مواد لایحه مشارالیه (مقررات) رساله ششده در زیر بر قیدر کشته شده و توضیح میرزا علی اکبر خان منحصر بیک نفر پسر و یک نفر عیال آن مرحوم است بعضی اینکه آسایش حال بازماندگان آن مرحوم در باب خطا و کلاهی محترم و نصرت و نفی و روزی آنها متضمن نتایج طیبه است و وزارت مالیه در این مورد بخصوصاً تمینی تصویب میکند که ماهی دوازده تومان در حق پسر و شش تومان در حق عیال مرحوم قاضی بمنوان شهریه برقرار گردد و بآنها عاید شود موقوف با اجازه و تصویب مجلس مقدس است .

افتخار الواعظین - بنده چون آقایانی که از ایالات و ولایات دور تشریف آورده اند شاید خاطر مبارکشان مسبوق باشد می خواهم بعضی مرایض بکنم که در وقت رای دادن خاطر مبارکشان مسبوق بشود عرض می کنم روزیکه مجلس شورای ملی را بتوب بستند جمعی را گرفته و بردند بی اغ شاه دو مرتبه در ای آن روز کشتند که یکی مرحوم ملک المتکلمین بود و یکی مرحوم میرزا جهانگیرخان و صومی را که کشتند مرحوم قاضی بود و وقتیکه بنده در باد کوبه بودم برادر مرحوم قاضی میرزا علی اکبر خان باصرار جمعی از آقایان ایرانی که در آنجا بودند و ایشان در باد کوبه بستن منشی گری قوسول مدین شده بودند و در ماهی پنج منات مخارج خود را می گذرانیدند و سی منات را از آنجا میفرستادند اینجا برای مخارج عیال مرحوم قاضی و پسر آن مرحوم وقتی که رشت فتح شد و آمدیم برشت یک مدرسه در لاهیجان تشکیل شد و میرزا علی اکبر خان را مدیر آن مدرسه قرار دادند و ماهی چهار تومان حقوق برای او همین کردند باز ماهی سی تومان از حقوق خودش زاجبعت آنها میفرستاد برای اینکه متکلفی نداشتند که تکفل حال و گذران آنها را بنماید حالامدی است که خود میرزا علی اکبر خان ناخوش است و این ها دیگر متکلفی ندارند که تکفل مخارجشان را بنماید و بنده خبر دارم که عیال مرحوم قاضی با یک پسر با اینکه خانه هم ندارد و باب اجاره خانه هم بنده در کمال سختی و در کمال عسرت گذران میکند و از این جهت خاطر آقایان را متوجه می کنم باینکه اگر این وجه را تصویب بکنند خیلی بیوقع است و این هجده تومان هم از برای گذران یک زن و یک پسر و یک کلفت خصوص در صورتیکه خانه هم ندارد و باید اجاره خانه بنده زیاد نخواهد بود

آقای شیخ ابراهیم - بنده در خصوص مرحوم حسام الاسلام قاضی مخالف نیستم و چندان حرفی ندارم بجهت اینکه قاضی را خود دیده بودم آدم خوبی بود و در راهش هم محتاجند و ورثه مرحوم حسام الاسلام هم همین طور و لکن مجلس رسالتی را در اوضاع می کند و هر زانی که می دهد سابقاً هم عرض کردم باید در کلیات قانون بسبب حال حاضره مملکت و بحسب مقتضیات وقت مذاکره و مباحثه کرد مثلا وقتی که ما بخواهیم حقوقی را تصویب بکنیم از برای اشخاص باید میزان آن را بدانیم که میزان در این مسئله چیست زحمت کشیدن است کشته شدن است فقرات اگر اینطور است از فردا بنده میروم در همین شهر سی نفر کشته شده است و ورثه آنها فقیرند آنها را پیشنهاد می کنم هر مرفی میکنم که در حق آنها هم حقوقی برقرار بشود همین طور در تبریز قیدر کشته شده و از بخاری قیدر و از سایر جاهای همینطور پس توضیح میرزا علی اکبر خان منحصر بیک نفر پسر و یک نفر عیال آن مرحوم است بعضی اینکه آسایش حال بازماندگان آن مرحوم در باب خطا و کلاهی محترم و نصرت و نفی و روزی آنها متضمن نتایج طیبه است و وزارت مالیه در این مورد بخصوصاً تمینی تصویب میکند که ماهی دوازده تومان در حق پسر و شش تومان در حق عیال مرحوم قاضی بمنوان شهریه برقرار گردد و بآنها عاید شود موقوف با اجازه و تصویب مجلس مقدس است .

حاج شیخ الرئیس - بنده بعد از نطق دو نمانده محترم که متعاقباً تقریر فرمودند بکفرض مختصر دارم که لازم میدانم اظهار کنم اما اینکه آقای افتخار الواعظین سلمه الله تعالی و دامت برکاته فرمودند بگذردی زحمت مرا کم فرمودند و الا وقتی که اجازه خواستم چون در باغ شاه بودم یعنی هم سلسله مرحوم قاضی بودم میخواستم زجر جری را که باوشد و خودم دیدم برض برسانم و اینکه آن مظلومیت و آن آزارها و شکنجه هائی که بآن مظلوم شد اگر ایشان در بازار

باد کوبه ششده اند بنده بگوش خودم در باغ شاه صداهای دلخراش او را می شنیدم تا اینکه گفتند مرد بعضی میگویند که او را مسموم کردند بنده میگویم که خوب و نوسوم او را در یک کشته هم بنده عرض میکنم که او را زجر گشت کردند و بیش از این تصریح نمیکنم اما اینکه جناب آقای شیخ زنجانی فرمودند بنده هم با کمال نزاکت خاطر نشان ایشان میکنم کسانی که در راه حریت و اعاده مشروطیت شهادت کرده اند البته وظیفه دینی و وجدانی خود را ادا کرده اند آیا اینکه میفرمائید مقابل انجام یکمچه وظیفه دینی و وجدانی بلکه ایمانی نباید اجرت خواست بلکه نماز گذار بالا دیگر بالاتر از این که وظیفه دینی نیست (گفته شد خارج از موضوع است) خارج از موضوع است از موضوع بیست چون ایشان فقیرند و بنده هم حقیقتاً لازم میدانم عرض کنم نماز گذار آنقدر باید خالصاً لوجه الله یعنی از روی اخلاص نماز بگذارد حتی اینکه علمای اعلام متوجهند به اینکه اگر در حین نماز گذاری متوجه این باشد که در اداء این نماز بهشت بمن نیدهند و اگر این نماز را ترک میکردم مرا بجهنم نمیرسد تردید بکنم که اخلاص نداشته است و ما اسروالایمید والله مخلصین و از آنطرف هم برخداوند که یکی از اسمائش شکور است لازم است که جرای خدمت هر بنده را بنده مگر چه آنها در مقام اطاعت او امر او هیچ اجری را در نظر نداشته باشند همین طور آنکس که در این راه جان داده و شهید شده است گمان نمیکنم که هیچ در فکر این بوده است که بعد از کشتن چیزی بیاید بماند لکن امروز وظیفه اولیه مجلس که نماینده تمام ملت ایران و اهالی این مملکت است باید این باشد که آنکسانی که در راه حریت کشته شده اند و ستم دیده اند و رنج کشیده اند بهمان قصه غفلت بخلایق الله در حق بازماندگان آنها با اجازه استیصال آنها و استیصال دولت رعایت نمایند و این استدعای جزئی را بنده استدعا میکنم از آقایان باینکه در مسئله قبل از این قبول کردند در این مورد هم قبول فرمایند و آن کسانی که از مستعین بودند در این خصوص امتناع فرمایند و بدانند که این امتناع از کاری است که ما را متهم میکند به اینکه پادشاه حسن را احسان نیدانیم و حال آنکه هل جزاء الاحسان الا الاحسان و باید جزای احسان را احسان نمود

حاج شیخ الرئیس - بنده بعد از نطق دو نمانده محترم که متعاقباً تقریر فرمودند بکفرض مختصر دارم که لازم میدانم اظهار کنم اما اینکه آقای افتخار الواعظین سلمه الله تعالی و دامت برکاته فرمودند بگذردی زحمت مرا کم فرمودند و الا وقتی که اجازه خواستم چون در باغ شاه بودم یعنی هم سلسله مرحوم قاضی بودم میخواستم زجر جری را که باوشد و خودم دیدم برض برسانم و اینکه آن مظلومیت و آن آزارها و شکنجه هائی که بآن مظلوم شد اگر ایشان در بازار

رکن الممالک - حاجی شهنعلی - ابوالقاسم میرزا - دکتر حیدر میرزا - آقا سید جلیل - فهیم المملک - حاج شیخ الرئیس - حسنعلیخان - حاج وکیل الرعایه - لسان العکباء - وحید الملک - دکتر امیرخان - آقا سید عبدالحسین - دکتر علیخان - سلیمان میرزا - افتخار الواعظین - وکیل التجار - ارباب کبکسر - مستشار الدوله - آقا میرزا اسداللهخان - طباطبائی - دکتر حاج رضاخان - ممتاز الدوله - مشیرحضور - آقا سید محمد باقر ادیب - مین الرضایا - حاج سید ابراهیم شیبانی - معاضد السلطنه - حاج سید نصرالله حاج محمد صادق - مرتضی قلیخان بخاری - آقا میرزا ابراهیم خان - متین السلطنه (رایورت کمیسیون قوانین مالیه قرائت شد که چون در ابتدای دولت جدید برای یاد مخارج فوق العاده از قبیل نظمی و امنیه و زانستادام بعضی مالیاتها مثل قیام و تعدید تریاک و غیره تأسیس شده بود و میبایستی آن مالیاتها از طرف مجلس شورای ملی تصویب یا تعدید شود و در این موقع که وزارت مالیه بودجه کل مملکت را تهیه می نماید باید قبل از پیشنهاد آن به مجلس شورای ملی تکلیف قانونی مالیاتهای جدید را همین کنند لهذا بمجلس شورای ملی داده و بکمیسیون قوانین مالیه رجوع شد مبنی بر اینکه بواسطه تجارب حاصله در مدت یک سال معلوم شد که مالیات قیام گذشته از اینکه اسباب صدمه جمع کشیری از فقر است موجب خرج و زحمت زیاد هم برای دولت میشود ولی مالیات تعدید تریاک بر عکس فوائد زیاد دارد و بعلاوه اسباب عدم استعمال و چنین هم ممکن است رفته رفته فراهم میکند چندین جلسه با حضور وزیر مالیه مذاکره شد و کمیسیون با وزیر مالیه مشتمل بر سید سید علی بری تعدید تریاک قانونی نوشته شود و سایر مالیاتهایی که در ابتدای دولت تعدید تأسیس کرده اند و تصویب بمجلس شورای ملی نرسیده است بکلی منسوخ باشد - اینک قانون تعدید تریاک را در ضمن چهارده ماده قید کرد - چون قوانین مالیه با تعلق وزیر مالیه ترتیب داده و بمجلس مقدس پیشنهاد مینماید .

ماده (۱) از تاریخ وضع این قانون از هر مثقال تریاک سه صد مثقال مالیات دریافت میشود .
ماده (۲) محض جلوگیری از مضار استعمال شیره سوخته تریاک دولت خرید سوخته تریاک و فروش شیره آنرا منحصر و متصدی خواهد بود هر مثقال شیره سوخته هر قدر برای دولت تمام شود از تاریخ وضع این قانون تا دو سال با ضافه سیصد دینار ب فروش میرسد از سال سوم به بعد هر ساله بهر مثقال صد دینار بر مالیات سال قبل افزوده میشود تا وقتی که کتبه در هر مثقال بیست قران برسد .
ماده (۳) تریاکی که بعنوان تجارت از مملکت خارج میشود از ادای این مالیات معاف خواهد بود .
ماده (۴) ترتیب اجرای این قانون و جلوگیری از قاچاق موافق نظام نامه مدونه وزارت مالیه است .
نایب رئیس - بدو فقط در کلیات این قانون مذاکره میشود .
آقای شیخعلی - یک لفظ قهره در این نهاد است

کلازم بود تصریح شود برای اینکه در قانون بنده یک لفظ مبهمی باشد اگر مقصود باندرل مسکرات است که معلوم شود که بتصویب مجلس بود ماست و اگر قیاس از است که آنها معلوم شود .
نایب رئیس - البته مقصود آن نبود ماست ولی حالا در مواد مذاکره نمی کنیم مذاکره فقط در کلیات است .
ارباب کبکسر و - اگر چه وزیر مالیه در وقت نوشتن این قانون در کمیسیون قوانین مالیه بوده اند و هر هروقت که رای داده شد وزیر مالیه هم دست خود را بلند کرده و اتفاق خودشان را برای کمیسیون اظهار کردند ولی بهتر این بود که در موقع مذاکرات آن در مجلس حاضر باشند که هر کس توضیحی بخواهد خود وزیر بنده حالا نمایانم از طرف هیئت رئیسه ایشان اطلاع داده شده است که بیایند باخیر .

نایب رئیس - از طرف هیئت رئیسه اطلاع داده شده است شاه تشریف بیاورند .
وکیل التجار - اول اینکه میفرمایند کلیات این قانون مذاکره میشود لازم است عرض کنم که جزئیات آن فقط چهارده ماده است ولی چند فقره اینجاست که باید توضیح شود یکی آنکه در جزء ممالاتی که بدست وزارت مالیه میشد ماست باقیمان بعضی مالیاتهایی است که از قدیم مرحوم بوده است نهایت که در این اواخر وقتیکه وزارت مالیه توسعه یافته بود او را خیلی وسیع کردند و داخل جزئیات شدند که اغلب آقایان میدانند که نتیجه همانها بوده که اسباب زحمت شد و تولید خیلی اشکالات کرد و خیلی اسباب از جرای مردم شد مثل اینکه بک عطفی را از صحرای آوردند یا چیزهای دیگر تحلیاتی بر آن حیکردند و اسباب زحمت میشود ولی یک مالیاتی بود سابقاً از بابت قیام که فلان میدانم را هر قدر اجاره میدادند فلان قدر آن متعلق بدولت بود و آن مالیات بواسطه آن قیامداری بود که در آنجا میشد حالا میدانم اینکه اینجا میخواستند که این مالیات مرتفع شود آنها هم موافق خواهند بود باخیر چون سابقاً بکرای در مجلس شورای سابق داده ایم که آن مالیاتهایی که سابق مرحوم گرفته میشد مالیاتهای باید گرفته شود تا اینکه رسماً در مجلس شورای ملی در آنها جرح و تعدیلی بود و هنوز جرح و تعدیل نشده است پس به عقیده بنده باید اینجا توضیح شود که آن مالیات قیامی که قبل از این دوره مرحوم بوده است و گرفته میشد راجع بعضی از میدانها و بعضی از جاهای دیگر آنها را نمیتوان جز این مالیاتها و جز غیره قرارداد داد باید گرفته شود و میفرمایند خاطر آقایان را متوجه بکنم باینکه این مالیات خیلی خوب است برای اینکه هر قدر تعدیلی در این خصوص شود اسباب این خواهد شد که مردم بکفوری خودشانرا کمتر گرفتار بکنند چنانچه میگویند که کواغاف و جود نسان را مزه میکند و یک نکته دیگری را میفرمایم خاطر نشان آقایان بنمایم که قدری تأمل در آن فرمایند چونکه سابق بعضی عنوانها کرده بودند و آن آن هم آقای شیخعلی اشاره بآن فرمودند و آن راجع بشروطی بود که اولاً همه میدانند که مجلس شورای ملی هیچوقت داخل این مذاکرات نشده و برای این خصوص نداده ولی باید این را بگوئیم که هم مردم را متوجه این مسئله بکنیم و هم خودمان بدانیم که آنها اثبیکه در خفا میل میفرمایند چه باندرل داشته باشند و سعیت او

بمرا تب بدتر است .
نایب رئیس - خاطر نمایندگان محترم را متوجه میکنم باینکه اینها که خارج از موضوع خواهد بود .
وکیل التجار - چرا از موضوع خارج است اینهم راجع به مذاکرات است در این موضوع است خارج از آن نیست بنده عرض میکنم که این یک چیزی است که هم حرمت طبیعی دارد و هم حرمت مذهبی حرمت طبیعی آن صدمه ایست که بوجود انسان میزند و بمرا تب سمیت و ذاتی او بوجود انسانی چنانچه اگر رجوع بانسانان اطباء حاضر بکنند میدانند که کمتر از تریاک نیست بلکه بقاتل است و پس باید از آنها جلو گیری کرد حرمت مذهبی آنها هم معلوم است و از آن طرف در مملکت شما خیلی از اشخاص خارجی هستند که نمی توان از آنها جلو گیری کرد ولی وقتی که یک حق را راجع باو کردید و گرفتید این در حقیقت هم یک چیزی است که برای مخارج فوق العاده این مملکت خیلی کمک می کنند و هم هیچ زحمتی بجائی وارد نکرده است (گفتند این مذاکره خارج از موضوع است می خواهیم این توضیح کنیم که اگر یک تعدیلی بر مشروبات بشود که خیال نکنند که هر کس می خواهد برود آشکارا بخورد و اذنان را مشوب نکنند والا همه میدانند که بنده بهودی زردشتی از من و سایرین در این مملکت که می خوردند و به مذهب آنها هم حرام است .

حاج امام جمعه محرام خدا را کسی نمیتواند حلال بکند این چه مذاکره ایست که در مجلس شورای ملی می فرمایند (آقای وکیل التجار متغیراً بقام خود مراجعت فرمودند) .

فهیم المملک - اینجا لازم است عرض کنم مقصود کمیسیون که مطابق لایحه وزیر رایورت داده است وجه بوده است در ابتدای دولت جدید بواسطه پیش آمدن بعضی مخارج فوق العاده بعضی منابع جدیدی بنظر اولیاء امور رسیده قبلاً از افتتاح مجلس بعضی مالیاتهای جدید برای آن مخارج از قبیل نظمی و امنیه و غیره آن مالیات قیام و تعدید تریاک و غیره است و معلوم است تا وقتی که مجلس آنرا تصویب نکرده است قانونیت نخواهد داشت و هیچکدام از آنها ثابت نبوده و متزلزل است حالا در این موقع که وزارت مالیه بودجه عایدات مملکتی را تهیه می کند و مجلس میآورد منابع عایدات مملکت را باید معین کند بنابراین که از سابق بوده است از قبیل مالیات قیامی که باسم قیام میگرفتند و مالیاتهای دیگر تمام را در ضمن این بودجه پیشنهاد خواهند کرد ولی مالیاتهای جدید بیکه جدیداً تأسیس شده است تا وقتی که مجلس آنرا تصویب نکرده است نمیتوان آن را قانونی دانست تا این در بودجه عایدات نوشته شود و در این موقع وزارت مالیه این طور صلاح دانسته است که آن مالیاتها موافق شود فقط مالیات تریاک را پیشنهاد کرده اند پس موافق این پیشنهاد وزارت مالیه و این رایورت کمیسیون ماهی مذاکره دیگری غیر از مذاکره مالیات تریاک بکنیم از موضوع خارج است و زیادی است (زیرا که چیزی ما در آن خصوص پیشنهاد نشده است تا اینکه در آن مذاکره نمایم فقط مالیات تعدید تریاک را بپیشنهاد کرده اند که متقالی سیصد دینار بر آن بسته شود و اگر هم یک روز هم دیدیم که خارج از این موضوع چیز های

دیگری را مأمورین مالیه میگردد آتوقت باید در آن موضوع سؤال و استباض کرد و از وزیر راه خواست که چرا يك چنین چیزی را برخلاف قانون میگیرند حالا اگر ملاحظاتی هست راجع بمالیات تریاک باید مذاکره کرد والا خارج از موضوع خواهد بود

وزیر مالیه - بنده نمیتوانم بگویم که این مالیات برای این است یا نه. بنده نمیتوانم بگویم که این مالیات برای این است یا نه. بنده نمیتوانم بگویم که این مالیات برای این است یا نه. بنده نمیتوانم بگویم که این مالیات برای این است یا نه.

مالیات شیره مذاکره نمائید که اگر سه مرتبه دیگر هم برای مالیات بیفزایند و هر چه افزوده شود بهتر است.

محمد شاه میرزا - عرض میکنم که بنده کلیه باین پیشنهاد موافق هستم ولی لازم است عرض کنم که تا بودجه جمع و خرج درست نیاید نمایندگان مطلع شوند و مردم هم اطلاع پیدا نکنند تعجب هیچگونه مالیات صلاح نیست و این مالیات را هم بنده تصدیق ندارم که بگذرد تا وقتی که بودجه عایدات نیامده است و مردم اطلاع پیدا نکرده اند که چقدر کسر دارند نباید هیچ نوع مالیات را بر آنها تحمیل کرد و آیا اینکه آقای حاج وکیل الزاماً فرمودند که این مالیات بر شیره جائز است یا جائز نیست این مذاکره از موضوع مذاکره امروز خارج است و هر وقت که مرقع مذاکره در آن خصوص شده البته آقایان علماء تشریف خواهند داشت و مذاکره لازمه خواهند فرمود اما فرمایش آقای وکیل الزاماً در آن خصوص يك كلمه لازم است عرض کنم که تمام افرادی که در این مملکت هستند ما آنها را باجری تمام فروخت و احکام شرع مقید میدانیم نمیتوانیم درباره يك چیزی که شرعاً ممنوع است يك قانونی وضع و اجرا کنیم.

وکیل التجار - در عرایض بنده سوء تفاهمی شده است اجازه بدهید که توضیح بدهم.

نایب رئیس - اصل موضوع مذاکره سرکار خارج از موضوع بود و توضیح او خارج تراز موضوع خواهد بود.

وکیل التجار - چون سوء تفاهم در عرایض بنده شده است بموجب نظامنامه داخلی نمی توانید اجازه بدهید بنده عرض می کنم برای سایر منتهی که این را حلال میدانند و صرف می کنند برای آنها اگر تریبیسی داده شود عیب ندارد و الا دیگر کسی این را نمی داند که این مسئله در مذهب اسلام ممنوع و حرام است یا اینکه کسی می تواند بگوید که چیز پیک در مذهب اسلام تحریم شده است او را حلال میکنند خوب است که يك ناطق که حرف میزند عرایض او را گوش بدهند و بدانند که مقصود او چیست آتوقت باز يك ایراد می کنند.

حاج شیخ الرئیس - بنده وقتیکه اجازه خواستم همانطوریکه از طرف هیئت رئیسه اخطار شد و خاطر بنده هم متوجه بود که این شور در کلیات است ولی تا نوبت اجازه بنده برسد یارده مذاکرات شد که بنده لازم می دانم در آن خصوص توضیح بدهم اگر چه خارج از موضوع است ولی البته بنده عرض خود را خواهم کرد همینطور که آقای حاج امام جمعه فرمودند البته این مسئله از ضروریات دینی است و علاوه بر این ما روایات متکثره هم در این خصوص داریم که هیچ بیغیبری مبعوث نشد مگر اینکه مأمور شد باین که خبر را تحریم نمایند حتی اینکه نسبتی را که بزرگترها دادند مخصوصاً در دستاویز میگویند که اوستا نخواستند اما آن تقریری که آقای حاج وکیل الزاماً کرده

از بنده سؤال کردند و بنده شرح مفصلي در جواب در يك رساله باسم ائمه الجون فی حرمة شرب الاقون نوشتم که کسی شراب می خورد اول عقل دارد ولی بعد از خوردن آن عقلش زایل میشود و کسی آن کسی که مدعاوت بشر با کسی کند و تریاک میکشد از اول عقل ندارد و وقتی که استعمال میکند از اول عقل را برودر گرفته است و از این جهت بنده استدعا می کنم استرحام میکنم از آقای وزیر مالیه که از این منتهی مالیاتی که مستلزم مضرت حانی است صرف نظر نمایند بلکه يك آبی و يك چیزی را ترتیب بدهند و يك طوری اقدامی بکنند که مردم آن را استعمال نکنند و يك مسلکی را اتخاذ نمایند نه اینکه بر مالیات افزوده شود بلکه باینکه يك جزای نقدی برای اینکار قرار بدهند که شاید به آن واسطه جلوگیری از استعمال این سم مهلك بشود بنده چه بکباب مالیات به بدهند و چه بتریاك هیچ فرقی در آن نمی بینم

فهییم الملك - فرمایشات آقای حاج شیخ الرئیس را تمام بنده قبول دارم ولی در آخر فرمایشات خودشان می توانم عرض کنم که اشتباه فرمودند که این مالیات را که امروز می خواهیم اسباب ازدیاد استعمال تریاک میشود اینطور نیست زیرا که قبل از این يك ترتیب سختگیری مخصوص برای عدم استعمال و جلوگیری از آن نمود تا اینکه بگوئیم قطع این قانون باعث ازدیاد استعمال آن میشود همان ترتیبی است که در سابق بوده است و همان طور که می کشیدند حالا هم می کشند فائده ای که این کار دارد این است که مخصوصاً طبقات پست مردم را که بواسطه بیکاری میروند در گوشهها و در کنار قهوه خانه ها و بعد از يك هفته شروع باین کار می کنند و هر یک که ششاه گذشت مجبور با استعمال مقدار زیادی از آن می شوند این کار آنها را باز می دارد از این که زیاد استعمال نمایند و ناچار کمتر استعمال خواهند کرد در صورتی که اشخاصی که این را استعمال می کنند از طبقات اعیان و ثروت مملکت می بودند و بآنها اختصاص میدادند ممکن بود بگوئیم که بواسطه داشتن متاعل چندان تفاوتی برای آنها نیکنند ولی چون بیشتر در طبقه پست که عرض کردم استعمال میشود از همین راه میتوان آنها را مانع کرد ولی در سابق اینطور سختگیری نبود پس این مالیات اسباب است از دیاد استعمال او نخواهد شد بلکه خیلی جلوگیری خواهد کرد و همینطور بعد از هر يك سال باید بر آن افزود و رفته رفته کم بکنند تا اینکه بکلی از شراب بیفتد و ترك نمایند برای اینکه مسلماً وقتی که در هر سال دور این مالیات بر آن افزوده شود قهراً ترك خواهند کرد و بنده بگوئیم که تا چه سالی برای دولت يك عاریتی خواهد بود زیرا که طبعاً میدانیم این مالیات از حالا تا سه سال دیگر ممکن است که رو باز دیاد باشد ولی از سه سال بآنطرف بهمان علتی که عرض کردم رفته رفته کم خواهد شد باین واسطه کاشتن آنها کم میشود و محتاج بعضی اقدامات دیگر نخواهد شد.

حاجی شیخ علی - بنده وضع این مالیات

را خیلی صحیح میدانم و بعضی از آقایان که اظهار کردند که ما تاجم و خرج مملکت را ندانیم نمیتوانیم اجازه بدهیم و مالیاتی بر کسی تحمیل نمیکنیم بنده عرض میکنم شما همیشه پول تهیه نکنید ما مخارج لازم خیلی داریم اداره بلیس و وزارت دارم و سایر ادارات که تأسیس شده است تمام پول لازم دارند علاوه بر این این مالیات از استعمال يك همچو سم مهلكی هم چنانکه آقای مغیر توضیح دادند جلوگیری خواهند کرد ولی بنده يك عرض بآن وزیر مالیه دارم و آن اینست که فقط وضع کردن مالیات نیست مایک مالیاتی را دو آنجا وضع میکنیم و بعد در اطراف میتوان های مختلف میگیرند و میدانم که بکجا رفته است مثلاً همین مالیات تجدید تریاک را که اخذ می کردند بقیه بنده خیلی بود اما بدبختانه در بودجه بدون خرج دوستانه از تومانی بیشتر نوشته اند و حال اینکه بنده عقیده ام این است که اگر دولت اجازه کرده بودند در خراسان تنها يك کرور فایده داشت حالا عرض میکنم اما بجهت اداره کردن این مالیات و عاید شدن آن بخزانة دولت وزارت مالیه اساساً اتخاذ کرده اند که این وجهی که از این محل عاید میشود بهتر نرود یا اینکه مثل مالیات سابق است که هیچ فایده بجهت دولت نداشت و از کسیه مردم رفت اگر يك ترتیبی اتخاذ کرده اند که بفرمائید و بنده هم تصویب خواهم کرد و الا اگر بنا بشود هیجده هزار تومان بر آن بیفزاییم که حالا نه هزار تومان است در صورتی که اگر اداره شود دو سه کرور خواهد شد و همان ترتیب سابق باشد که بنده صحیح میدانم و باز عرض خودم را تجدید میکنم که اگر در آن باب يك اقدامی فرموده اند که بنده صحیح میدانم و تصویب میکنم و الا رأی نخواهم داد.

وزیر مالیه - اینجا دو سه جواب را بنده با هم میگرم عرض میکنم اولاً راجع بفرمایش جناب آقای حاج شیخ الرئیس که وضع يك مالیاتی در حقیقت تجویز آن کار است بنده عرض میکنم که اینطور نیست طبیعت بواسطه آن شوهائی که خداوند از کارهای سیاسی دول دنیا است و موقوف شدن باین امر از کارهای خیلی پر زحمات است و بتدابیر عملی خیلی باشکال میتوان اینکار را از پیش برد مثلاً دولت چس سالها است در صدد است که اهالی چین تریاک استعمال نکنند و خیلی تدابیر بکار برده است و در روزنامه ها و کتب که اسان میخوانند میبیند که حتی حکم قتل را جاری کرده اند بر اشخاصیکه استعمال تریاک میکردند و اثر نکرده است و حالا هم که میخواهند تجارتش را منتهی بکنند ده سال مدت برای آن فراداده اند که شاید باین واسطه رفته رفته کم بکنند و هدیه اذالت میکنند بر اینکه بطور قوریت نیشور اینکار را اجرا کرد و مدتها طول دارد که بشود اینکار را ترک بکنند حالاً در مورد فرمایشات آقای حاج شیخ علی این معنی واقفتر این است که مثلاً وزیر مالیه يك دو کروری را بجهت خودش میخواهد اخذ بکند و بعد دولت هزار تومان جزم بودجه یا آورد و در صورتی که شش وزیر مالیه هیچ دخالتی در این کار و يك

فاز از پولها را اخذ نمیکند و الا اینکه ایشان میه مایند يك چیزی است که غیر ممکن است که يك چیزی دو کرور عایدی داشته باشد و در بودجه این اندازه نوشته شود این معلوم است که يك مالیاتی که دو کرور عایدی اوست از آن ساعت اول شروع باخذ آن میشود آتوقت کرور را نخواهند داشت ملاذات را نمک که مدتی است دایر شده است در هیچ مدتی هنوز دایر نشده است جز در بعضی از شهرهای بزرگ و کوچک و شاید در بعضی فراء نزدیک بآبشارها هم دایر شده است این جورها در هر مملکت که شروع شده است بشود بجز اجراء شده است نه اینکه آنی الحصول باشد امکان ندارد که از يك محل عایدی که در صورت اداره کردن چهار کرور عایدی دارد از همان روزی که وضع شد و تصویب کردند انتظار آن چهار کرور را داشته باشیم یا اینکه مثلاً سال اول همان چهار کرور عاید بشود اینطور کارها را بسا میشود که در يكسال دو سال چهار سال بضرر اداره میکنند تا اینکه سال پنجم بقدری منفعت و سال ششم بقدری زیادتز و همینطورها بخوبی اداره شود و تمام مبلقی که تغذین شده است بدولت برسد و شاهد بر این مسئله يك مثلی را عرض میکنم و آن مسئله شهری عثمانی است و ترتیب انحصار توتون آنجا که يك کمپانی و شرکت این کار را کرده است و حساب او هم در روزنامهها درج است آقایان اگر بخواهند رجوع بفرمانند بآن کمپانی و ببینند که آن کمپانی چندین سال است دایر شده است و چند سال است که ضرر کرده است تا اینکه حالا يك فائده باو تعلق گرفته است و آتوقت اینطور ایرادها را بی مطالعه نکنند

پهچت - دو چیز وقت مجلس را تلف میکنند یکی نظریات مقدمات و فلسفه کوهی هائیت که کمسیونه در اول راپورت خودشان می نویسند و خواهش میکنم از کمسیونه که بعد از این این چیزها را ننویسند یکی هم شور در کلیات است لفظ کلیات چون يك اندازه سه دارد باینجهت میبینیم که وقت ما را خیلی ضایع میکنند موضوع مذاکره ما امروز این است که يك مالیاتی برای تریاک لازم است وضع بشود یا خیر و این را اول باید آقای نایب رئیس اظهار بکنند که آقایان صلاح میدانند يك مالیاتی بر تریاک شود یا صلاح نمی دانند و هر يك از آقایان و کلا که خواست از این موضوع فوراً باید از طرف نایب رئیس جلوگیری شود باین واسطه مذاکرات خیلی کم خواهد شد بعد نظر در این پیشنهاد نظر حفظ اصحه است اگر چه البته ملاحظه صرفه و زیای عایدات هم شده است ولی عمده همان نظر حفظ اصحه است و چون مالیاتهای غیر مستقیم يك نظر خارجی وضع مود و این مالیات هم بیشتر بر يك طبقه تحمیل میشود از این جهت بنده تصور میکنم که يك قسمت از آن را تخصیص بدهم از برای تأسیس دو خانه و مر بسخانه برای مرضای تریاک.

نایب رئیس - خود جناب عالی فرمودید که زیادی مذاکرات بواسطه این است که آقایان خارج از موضوع صحبت میکنند و حالا خودتان میخواهید **فهییم الملك** - اینکه آقای من مائید در

مقدمه رایورث کمیسیون فلسفه تاریخی نوشته شده است بلکه محل خرج این مالیات را فقط کمیسیون اشاره کرد است و بنده تصور میکنم که این مذاکراتی که شد خارج از موضوع بود و مناسب نیست خوبست رای بگیرند.

وحیدالملک - رای میگیرید در این که مذاکره کافی است یا خیر؟

نایب رئیس - صحیح است رای می گیریم در اینکه مذاکره کافی است کسانی که مذاکره در کلیات این قانون را کافی می دانند قیام نمایند (اغلب قیام کردند و تصویب شد)

نایب رئیس - حالا رای میگیریم در اینکه داخل در شور مواد بشویم یا خیر نباید گفت تصویب میکنند که داخل در مواد بشویم قیام نمایند (اغلب قیام کردند تصویب شد) (پیشنهادی از آقای معاضدالملک ببارت ذیل فرائض شد)

چون مالیات قیام راوزارت مالیه فقط در طهران موقوف نموده و شکایات صیدیه در این باب از ولایات رسیده و میتوان حق را هم بطرف آنها داد زیرا که حکم قانونی نیاید استثناء داشته باشد لغایبانه تقاضای فوریت این لایحه را هم بکنیم که امروز از تصویب مجلس مقدس گذشته تا حکم کلی در منع مالیات قیام از طرف وزارت مالیه تمام ایالات و ولایات سرماً مخابره شود.

معاضدالملک - چون آقای وزیر مالیه که تقاضای فوریت کردند دایل فوریت آنها بیان نکردند و بموجب نظام نامه داخلی کسیکه تقاضای فوریت یک لایحه را میکند باید دایل فوریت آنرا بیان بکند از این جهت بنده این پیشنهاد را کردم و دلیل فوریت آنرا هم ذکر کردم.

نایب رئیس - رای میگیریم در پیشنهاد آقای معاضدالملک که تقاضای فوریت این قانون را کرده اند نمایندگانی که این تقاضا را میکنند قیام نمایند (اغلب قیام کردند) در اینصورت شروع بقرائت مواد گردید.

ماده (۱) فرائض شد.

کاشف - ماده اول ابتدائین نمیکند که این از چه قسم مالیات است و هیچ معین نیست کسانی که این تریاک را خریده اند برای تجارت تکلیف اینها چیست و تریاکی را که بعنوان تجارت حمل میکنند معاف باشد لکن همه ما حساب داریم که تریاکی را که بعنوان تجارت خارج جمع شده تریاک معارضه میفرشند اولاً لازم است که وزارت مالیه آن قانون را که تدرین میکنند برای قاچاق و تجارت مجلس بیاورند و آن قانون مجلس نباید بنده هیچ نمیدانم که ترتیب گرفتن این مالیات بجهت نام است و در این مدت گذشته که مالیات از تریاک میگردانند چقدر سره استعمال شد و چقدر به تجارت در این خصوص اذیت شد بنده چون نمیخواهم وقت مجلس را تلف بکنم از این عنوانات که تا بحال شده است و از ترتیب قاچاق و غیره که بتجار صدمه رسیده است نمیخواهم ذکر کنم لکن قبلاً باید بطور صریح معین شود که از چه قسم تریاک این مالیات گرفته می شود تریاکی که بفروش می رسد و یا تریاکی که موجود باشد و اگر تریاکی موجود باشد باید درست بفهم کسیکه تریاکی دارد از او بخواهند البته ممکن است کسی که تریاک دارد تا یک اندازه باید ملاحظه کرد تا آنکه خودش اظهار

کند و اگر اظهار نکردند ترتیب معین و تکلیف از چیست بنده اینگونه قوانین را لازم می دانم که خیلی مشکوف باشد و در فوریت این برای تریاک که چهار اشکالات نشویم و یک اسبابی فراهم بیاید که یک جمعی را بر حمت انداخته باشیم بدون تأمل بنده خواهش میکنم اینکار مثل سایر کارها نشود و کمال دقت را بکنیم که بعد بر حمت بقتیم و البته می دانیم که بعضی اشخاص هستند از تجارت و خرید و فروش تریاک چه از تجار و چه از اصناف و غیره منافی می برند و آنها چون منافه دارند از این کار نمیتوان به این زودی سلب منافع آنها را نمود پس لازم است وزارت مالیه فقط با این چهار ماده اکتفا نکند و آن قانونی که برای جلوگیری از قاچاق و ترتیب اخذ مالیات دارند به مجلس بیاورند که آنوقت بتوان معین کرد و تکلیف آن معین شود و زحمات تریاکها هم معین بشود که بعد دچار اشکالات و زحمات نشویم.

فهم الملک - اولاً آنچه بزرگه برای جلوگیری از قاچاق بنویسند آن قانون نیست آن نظام نامه است آن وزیر معین میکند ربطی به مجلس ندارد اما قانون وزارت خانه فقط اصول آن را تصویب میکند و مجلس پیشنهاد میکند که تصویب شود ولی آنچه تریاک را چه جور چاپ خواهند کرد اینها یک چیزی نیست که راجع به مجلس باشد اینها راجع خواهد شد به نظام نامه که هیئت وزراء به نشینند و معین کنند گذشته از این یک سال است که این مالیات دائر بوده است و تا یک اندازه اذمان مردم مسبوق است نهایت معلوم است که آن مالیاتی که باید وضع شود آن تجاری که سابق بر این از این محل تجارت می کردند و تا رضی هستند میفرمایند تریاک موجودی است یا برای فروش خرید این معلوم است می دانید که درخراسان و کرمان خیلی اشخاص هستند که ملک دارند و تریاک دارند بقدر مصارف شخصی بر می دارند و باقی را میفرشند و باید مالیات برای فقیر و بیچاره بسته شود باید هر کس هر اندازه تریاک دارد در هر جا که هست مزرعه را می بینند اندازه تریاک و شیره آن را معین می کند اینگونه فرمایند که تریاک یکی شیره نمالیده است یکی مالیده و یکی سوخته تریاک شیره را نمی توانند مالیات بیاورند زیرا آنها که استعمال میکنند همیشه میپورند که او را بپزند یا لذت استعمال کنند برای اینکه باسم تجارت بپزند یا لذت و استعمال کنند یک ترتیبی دادند که اداره تریاک مالی معین کردند که در بعضی نقاط همه تریاک مالی عهده دولت معین کرده است و هر اندازه شیره که در آنها ها بخواهند یا لذت بیاورند آنها با لذت و شیره هر جا که دارند تقبض میکنند و می کنند تا موقعی که آن شیره را میخواهند بپزند یا لذت آن وقت اطلاع میدهند که مأموری که مهر کرده است حاضر میشود بقدری که لازم است معین کنند یا لذت و باسم مالیات با ندرل میکنند مالیات او را اخذ می کنند پس یکی این شیره نمالیده است و یکی مالیده بوده است و از تریاک مالیده مثقالی سبب دینار می گیرند سوخته هم یک قسمتی است که در ماده بعد هم ذکر خواهد شد زیرا آن شیره نمالیده اطلاق تریاک

نمیشود و پس همیشه گفتیم مالیات تریاک معلوم خواهد بود راستنانه خواهد بود.

وزیر مالیه - یک توضیحی دارم در این مسئله اصل این قبیل قوانین که وضع میشود هیچوقت حکم تقبض یا تعلق نمیگیرد نه بخته کسی میروند نه بدکان کسی میزنند که به بیعت تریاک هست یا بیعت هیچ یک از اینها کار ندارند مثل اینکه در قضیه نیک معین طور بوده مردم که یک اندازه ذخیره کرده اند و آزادند هر چه میخواهند سرش بیاورند و بوقع فروش که رسید آنوقت آن قانون موقوف اجراء پیدا میکند و تمام جلو گیری ها از قاچاق است که کسی نتواند تریاک یا نیک را از راه دیگری وارد کند و بفروشد که آن مالیات با تعلق نگرفته باشد والا مادامیکه یک ذخیره از اینجا و آنجا هست مردم استعمال میکنند آنرا نمیشود اقدامی کرد و کسی بخانه کسی نمی رود.

محمد هاشم میرزا - فرمایشاتیکه وزیر مالیه میفرمایند اخلاق همه اینطور نیست بموجب تلگرافی که رسیده است مخصوص در خانه مردم ریخته اند در کمال زشتی و اینکه آقای مخبر میفرمایند در باب نیک ورود که از مجلس گذشته بعضی مطالب هست که کلی است البته باید در قانون ذکر شود و آنچه نسبت بنظامنامه است آنها راجع بقانون نیست البته آنچه راجع بتفتیش و غیره است راجع بنظامنامه است اما در مورد سبب و سبب بشار بنده سبب دینار در دریکه تریاک زیاد میدانم و از اندازه تحمل خارج است و اینکه بر شیره تریاک نیست و بر مالیده است بنده عرض میکنم هر قانونی بسته میشود بر تریاک بر همان مالیده است اینگونه میفرمایند مصرف ندارد خیلی مصرف دارد سوخته تریاک که عصاره اش را میگیرند و عصاره اش را در خیلی بلاد میکنند و بجز تریاکش که وارد بشویم صرف وقت است خوب است ترتیبی و تفتیشی بدهند که بتریاک نمالیده تعلق بگیرد و زحماتش هم کمتر است.

دکتر علیخان - بنده برخلاف شاهزاده محمد هاشم میفرمایم این است که این مالیات کم است بعد از اینکه مبرهن شده که ضرر و خسارت جانی این قسم مملکت ثابت شده که این مالیاتی که بسته میشود یک اندازه راجع به حفظ الصحه است باز آن طرف هم میدانیم که مسئله قاچاق چقدر مشکل است بفرموده بنده این سبب دینار خیلی کم است و باید زیاد از این باشد.

ارباب کبخسرو - بنده در کمیسیون عرض کردم و اینجا هم آقای مخبر یک عنوانی کردند که مرا مجبور کرد یک عرض بکنم اینجا نوشته شده است از تاریخ وضع این قانون و از آن طرف آقای مخبر هم میفرمایند که نظام نامه اش را وزراء خواهند نوشت آن نظام نامه که در ماده چهارم قید شده است و وزراء خواهند نوشت بنده میدانم این چه حالی را پیدا خواهد کرد زیرا از تاریخی که این قانون وضع می شود مجرایش بود و وزراء هنوز نظام نامه اش را نوشته اند اینهم تقریباً مثل همه قوانینی می شود که ما وضع کردیم و در کنار آن غیر از یک لفظ مجازات دیگر هیچ قسمی از مجازات نگذاشتیم بنده در کمیسیون عرض کردم حالا هم عرض می کنم که نظر اینجا نباشد بجهت جابجایی

این قانون بشمار اطراف میروند تا اینکه گوش همه اشخاص برسد یا تلگرافی یا مکتوبی برساید برسد که بدانند بهمت اینک اغلب مأمورین اصیاب اذیت مردم را فراموش نیاورند و یک بهانه که بدستشان میاید و اصیاب زحمت مردم بیچاره میشوند مالیات را مردم بیچاره میدهند و دچار حسرت هم میشوند این است که بنده تقاضا می کنم که در اینجا نوشته اند از تاریخ وضع یک مدتی مهلت بدهند از برای انتشار یک فرجه باشد و در ظرف این مدت هم آن نظامنامه را معین کنند.

فهم الملک - باید ملاحظه فرمائید ما از مجلس یکساله خودمان اینقدر نباید توقع داشته باشیم که یک قانونی از آن ساعتی میبویسند مجازاتش تفتیش قاچاقش و متمطلقات دیگرش که تمام نوشته شود و اجرا شود این یک مالیاتی که یکسال است یک مشکلی دائر بوده و مثال سه شاهی میگرفته اند حالا چیزی با ما باقی بنظر رسیده است و سه شاهی براد افزوده اند و حالا از روز ابتدا یک مرتبه این قانون در تمام مملکت که مجرا نمیشود همانطور که وزارت مالیه فرمودند باید بشوریم مجرا شود و نظام نامه که پیش داشته اند آنرا می آورند میخوانند و اگر جرح و تعدیلی لازم داشته باشد بنمایند و آنوقت بطریق صحیحی کم کم بوقع اجراء میکنند و بنده در آنوقت آنوقت نظامنامه قانون مجازات او هم حاضر میشود و الا اگر بکر تبه خواهند تمام این نظامات و قوانین نوشته شود این غیر ممکن است.

شهبانی - بنده هم به آقای ارباب موافقم که یک مدتی ولو اینکه مدتش هم کم باشد فرجه باشد که مردم مسبوق باشند و ضمناً همه مردم مطلع شوند بطور جریانه هم چنین آن نظامنامه هم که راجع است به ترتیب جزئیات اینکار بسته ما هم کم کم از آن را بنویسند و از برای انجام ایالتی و ولایتی فرستاده شود که مردم تکلیف خود را دانسته اصیاب اشکال و شکایات نشود و مخصوصاً اینکار چون مهم است که شکایات از هیچ جا نرسد مثل اینکه شکایات از همه جا در هر مسئله میرسد.

حاج آقا - من نمی دانم در این یک ماده ما اگر بخواهیم اینقدر مذاکره بنمائیم این چهار ماده امروز نمیکند و بز خلاف فوریت وزیر مالیه نباید یک مطلب خیلی ساده واضح را اینقدر درش مذاکره کنیم یک چیزی که یکسال است جریان پیدا کرده در جریان اداره نظایه هم یک ترتیبی داده است ما هم بوی تصور میکنیم که الان یک چیزی در مجلس وضع میشود باید همه چیزش نظامنامه و غیره حاضر باشد در حالی که خود آقای ارباب میفرمایند نظام نامه اش باید معلوم شود این قانون که نوشته می شود اجرائش وقتی است که آقای نائب السلطنه این را امضاء کنند و بعد از آنکه مدتی طول داد تا وقت که تشریف بیاورند اینجا و قسم بخورند تا آنوقت وزراء یا وزیر مالیه که ترتیبی برای اجرای این قانون داده اند ولی این گفتگوها می که میشود تصور میکنم باید در تمام قوانینی که در این مجلس نوشته شده و بنویسیم مراقبت کنیم و اصرار کنیم که وزراء یک

نظاماتی در حفظ حدود آن قانون که از مجلس گذشته دائر کند که از روی آن عمل شود و این چهار ماده که راجع به تریاک است و تمام مردم می پذیرند غیر از آن اشخاصی که مبتلا باین مرض مهلك هستند علاوه بعضی میکنند که کم است بعضی میگویند زیاد است ولی بنده هم آنکسی که میگوید کم است تصدیق میکنم - مثقالی سبب دینار کم است برای اینکه امروز راضی است گرفتن این مالیات و عمل کنیم این مالیات را برای ترک کردن این سم مهلك بجهت اینکه بزرگترین رادع برای اشخاص که رادع شرعی ندارند رادع مالی است ولی ترتیب و طبیعت امروز هم حکم میکنند که همانطور که مثال سه شاهی قراردادند سبب دینار قرار بدهیم و بعد کم کم در فته رفته زیاد شود که اصیاب زحمت نشود و بکلی بلکه متروک شود.

نایب رئیس - چنانکه مذاکره کافی است رای بگیریم (نظاره شد که کافی نیست چون وضع مالیات است باید مذاکره شود).

وکیل التجار - همان طور که گفته شد عرض میکنم در وضع مالیات هر چه بیشتر مذاکرات شود و مطالب بیشتر حلای شود بهتر است که بعد نتوانیم مذاکره وقت درست نشده در این قانون و البته اغلب آقایان گفتند همان طوریکه گفتند این مسئله یک مسئله است که جاری است و پیش از این معمول بوده است منتها بتصویب مجلس شورای ملی نبوده است والا ترتیب اخذ و قاچاق او مسلم است جلوگیری لازم دارد اما در ترتیب دیگر او البته باید ترتیب بدهند ولی با این همه بنده عرض میکنم که بکمر تبه از سه شاهی بروند به سبب دینار این قدری زیاد است و اشکال دارد و تمام قوانینی که ما وضع کرده ایم همه را گفته ایم که از تاریخ امضاء این قانون در تان تاریخ در طهران در مدت ۱۵ روز بکاه و در سایر جاها در ظرف یک ماه اجرا شود بفرموده بنده اگر این ترتیب شود یک اندازه رفع این مناقشات شود.

بجهت - چنانچه عرض کردم مالیاتی که وضع میشود یکی بملاحظه مالیات و قیمت اوست یکی بواسطه مجازات اوست است سبب دینار از هر مثال تریاک میگیریم یکی از جهت ملاحظه قیمت اوست یکی هم از جهت اینکه کسی که آنرا استعمال می کند این مجازات اوست اگر از نقطه نظر اول باشد بملاحظه قیمت باشد قیمت همیشه تغییر و تبدیل پیدا میکند پس باید این سبب دینار به تناسب قیمت تریاک نباشد همان نظری که تغییر و تبدیل پیدا میکنند پس بیاید رعایت مالیات سیاست تریاک باشد و اگر نظر به مجازاتی است حتی آن اشخاصی که این تریاک را می کشند این سبب دینار برای مجازات است خوب است آقای مخبر فرمایند که جهت اینکه سبب دینار تعیین کرده اند بگذاریم نقطه نظرات و بجهت ملاحظه است.

فهم الملک - فقط به امرت حال و ملاحظه آن اشخاصی بود عرض کردم این سم مهلك از وجود مردمان ضعیف و تفتیر رسوخی پیدا کرده خیلی لازم است کم کم تمبیری کرد که هم آنرا از این سم مهلك بپزدند

هم آنها رفته رفته از کشیدن خودشان میبینم می آورند بعد هم سه شاهی می فرمایند آنها هم کسر میکنند تا وقتیکه مجلس برساند بمثقالی بیکتر آنوقت شاید بیک مقدار خیلی قبلی برسد پس باید ملاحظه آن فقرای بدبخت را کرد و هم ملاحظه حالشان را که کم کم دفع این مرض مهلك بشود.

کاشف - بنده در موضوع وضع قانون خصوص وضع مالیات خیلی لازم می دانم که دقت بشود چون ما بجهت همین مملکت وضع قانون می کنیم و مالیات می گذاریم و بکمال خوبی وضع مکت خود ما را میداریم چون قبل از اینکه از مجلس شورای ملی یک چنین قانونی بنویسند گذشته بود مگر رشکایات از سوء رفتار مأمورین تریاک بطهران رسیده منجمه از سبزواری یک تلگراف رسیده که داخل خانه های مردم شده اند این تلگرافی است که بخود وزیر مالیه رسیده است از سبزواری که مأمورین چه اذیت و ظلمی باسم تفتیش تریاک بر مردم و نهالی آنجا نموده اند حال این در صورتی است که هنوز مجلس شورای ملی رای نداده

وقتی که مجلس رای داد آنوقت میدانید چرا بسر مردم خواهد آمد و خیلی تعجب می کنم که ما وضع مملکت خودمان را اطلاع نداریم و از آن فاسدیکه باین اسم ما می شود اطلاع نداریم و از آن فاسدیکه که کشیده می شود ملتفت نیستیم و اسرار می کنیم که برای بگیریم در صورتیکه بنده لاجرم می گویم که برای را که سهولت می دهد ممکن است چندین قتل نفس واقع شود در اینکه شما هیچ وقت ملاحظه نمیکنید و برای این است که باید ترتیب بشوند بنده عرض می کنم آن برای مملکت ما نیست آن برای مملکتی است که مردم بحق خودشان مطلعند و قانونی که چندین سال است در مملکت با وضع و اعلان شده است بنده بچند نفر از آقایان ثابت کردم که هستند هنوز آن کسانی که متصدی بعضی خلاف قانون ها می شوند نمی دانند سواد ندارند شما اعلان برای کی می کنید و چون این تلگراف که رسیده خیلی اقتضاح دارد نمی خواهم بخوانم و این تلگراف را میدهم به آقای مخبر و وزیر مالیه که بخوانند ملتفت شوند و درست دقت در اینکار نمایند و بتدریج باید اجراء کرد و حالا در صورتیکه بنده می دانم ترتیب این ماده اول چیست آیا این تریاکی که می خواهند مثقالی سبب دینار بگیرند از مال موجودی است یا از خرد پارچه های مخبر فرمودند که همینیش این است که از تریاک مالیده گرفته می شود کسانی که این قانون را می خوانند تصور می کنند که این برای کلیه است و حال آنکه توضیح نشده است و این تلگراف را هم می دم همه آقایان که بخوانند از این جهت هیچ رای نمی دم و آن کسانی که رای می دهند مثل اشخاصی هستند که نمی دانند وضع این مملکت چیست و بحال مردم ابداً دقت ندارد که مأمورین چه میکنند مأمورین ما از آن هاداتی که داشته ایم ابداً هیچ حرفی نکرده است و هیچ فرق هم نخواهد کرد همیشه بعضی یک قانونی را می گویند که آنها می شود تصور میکنند که باید همه قسم تعدی بحال بعضی مردم میکنند و هیچوقت تصور این را نمی کنند که باید بقانون رفتار کرد از این جهت تا وقتیکه نظامنامه اخذ مالیات این قانون به مجلس نیاید و ما ترتیب آنرا ندانیم بنده نه این مالیات

بلکه هیچ مالیات را تصویب نمی کنیم که از مجلس بگذرد ...

فهیوم الملك - توضیحاتی که در باره مأمورین ...

وزیر مالیه - پس آنوقت لازم میشود ...

وکیل الرعایا - بعد از هر مذاکرات فقط ...

از مملکت ما بیشتر تریاک خارج شود لکن میخواهیم ...

دکتر رضا خان - بنده بکلی مخالف آن ...

فهیوم الملك - اینجا بکلی توضیحی عرض کنم ...

مشیر حضور - بنده موافقم با آقای دکتر ...

حاج عز الممالک - بنده اولاً مذاکرات را ...

آقای حاج آقا مفرمانبند که چه شده است و چه ...

حاج سید ابراهیم - بنده اولاً استدعا ...

فایب رئیس - رای میگیریم بر اینکه ...

عقوتن الملك - بنده پیشنهاد می کنم ...

فایب رئیس - رای میگیریم باینکه ...

فایب رئیس - ابتداء رای میگیریم به ...

است که اختصاص بمالیه ندارد و اگر در هر ...

فایب رئیس - رای میگیریم کتابی که ...

معاضد الملك - عده نمایندگان حاضر ...

فایب رئیس - با کثرت تصویب شداخذ ...

معاضد الملك - ترتیب فهیوم الملك ...

معاضد الملك - امروز که تقاضای فوریت ...

وزیر مالیه - عرض میکنم با لزوم است ...

مدرسه داده بودم و فریب يك ماه معطل ...

لواءالدوله - چون راجع است بکمپسیون ...

وزیر جنگ - هر چه را زیاد میداند کس ...

معزز الملك - جهتی که گفته شد جهت ...

وزیر جنگ - بهر حال در ارت جنگ بهر شکلی ...

فایب رئیس - حاجی عز الممالک استوالی از ...

حاجی عز الممالک - ترتیب فراداد هیئت ...

وزیر مالیه - چند روزی است که ...

فایب رئیس - ارتداد کبیانی می شود بجهت جرح ...

وزیر مالیه - این مسئله جزه خلیج ...

وزیر جنگ - آقای عین الممالک را بمعاونت ...

قدری مذاکره کردند و بجای فرسید لقا بنده عرض میکنم در مسئله جزیره هرمز و ممالک باحاجی معین التاجر و یازده هزار پونگ گرفتیم بکجا رسیده است و بکجا منتهی شده است .

وزیر مالیه - عرض می شود این گفتگو های حاجی معین التاجر در مسئله معادن خیلی طولانی است سابقاً هم بمجلس پیشنهاد شده بود و از مجلس بهیئت وزراء برگردانیده بودند که خود وزراء يك قرار می دهند در چندین جلسه در هیئتهای سابقه در بین باب مذاکراتی بعمل آورده بودند دو مرتبه هم در این هیئت عالی مذاکره شده آنچه این هیئت تصویب کرده است اجلاً آنروز عرض کردم حالا هم تکرار میکنم که این جزایر باین قسم بجای معین التاجر وا نداشته که هر خرجی که آنچه مخارج استخراج اعلان است بعهده خود او باشد و این خرج که بتوسط اداره کربک میشود صدى دوازده ونیم است یعنی هشتاد و یک اریقت خاکری است که فروخته میشود صدى هشت یک و نیم هم بجهت زحمت او منظور میشود که صدى بیست و پنج روز هم می شود و صدى هفتاد و پنج را بدولت میدهد و هیئت وزراء هم چون مدعی در این زمین تصویب کردند و بهیئت تریب و اگر داشته در خصوص سایر معادن هم حاجی معین اظهار کرد که بعضی معادن در آنجا نسبتاً قابل مینند که دروغیه آنها را هم بمن وا گذار کنید و بور تریبی که قانون معادن از مجلس گذشت من حاضر قبول کنم در این اظهار حاجی معین هم وزراء اشکالی نمیدانند و فر رسد که بود داده شود لکن چون اسم امتیاز در آن بود و نامیندان گفتند باید بمجلس پیاده با نیجهت هم منظور موقوف مانده است .

ارباب کیمخسرو - آنچه بنده سؤال کردم راجع بمثل سابق و آن یازده هزار پونگ خاک تریب بود خواستم بدانم در عمل سابق چه شده است .

وزیر مالیه - عرض کردم اینکه بنده عرض کردم این رای هیئت وزراء بود در خصوص آن معادن که رای هم داده اند از این جهت عرض کردم و اما در باب عمل سابق هیئت وزراء رای داده اند تا سه ایت نیل چون در آنجا بود است مال الاجاره دولت را هم برداشته است آنچه موجودی دارد مال خود دولت را از برای اینکه يك قرارداد بیکه دولت بایک خارجی داده است خلی وارد نیاید آن خاک را نمی شود باد داد قیمتش را باید اوداد .

فایب رئیس - ارباب ستوال دیگری در خصوص غله از وزارت مالیه داشتید .

ارباب کیمخسرو - بنده تقریباً این سؤال را در وقتی کردم که آن لایحه از وزارت مالیه بمجلس آمده بود و اعتبارش هزار تومان و شش هزار بود و جنس از برای نان طهران خواسته بودند چون سجنی بود که بیست هزار خردار جنس برای نان طهران دوسال قبل فرار شده بود بخرداری شود و یکوجهی از وزارت مالیه خواسته مستقماً خواه از وجه اعانه داده شده است بنده از وزارت مالیه سؤال می کنم کلیه وجهی که داده شده است چقدر بوده است و چقدر جنس وارد کرده اند و چقدر باقیست **وزیر مالیه -** بنده نظرم نیست که این سؤال

بن رسیده باشد و تمام آنرا از حفظ نمیدانم ولی آنچه میدانم که هشاد و پنجهزار تومان پول بجهت آن جنس داده شده است معلوم است که این جنس هم یازده سال در عید پایش از عید گفتگوش بوده است و معلوم است بنده آنوقت نبودم و در آنوقت که این پول داده شده است جنس هم در اطراف خریدیده شده است یکمقداری آورده یکمقداری از آزار خود و کیل - الرعا یا فروخته است یکمقدارش را هم در تاجاریه ضبط کرده است چون بمن احتیاجی بآن پیدا شده است باز کرده اند و فروخته اند و پولش هم باز ابرو بجمع خود و کیل الرعا یا شده است و آنقدر که در ولایات بوده است آنها را هم باز وا گذار بخرد و کیل الرعا یا شده است که فروخته و حالا این حسابها را دارد خیلی دردم و برهم و این حسابها را حاجی و کیل الرعا یا بآن کمیسیونیکه از طرف مجلس معین شده است داده است و آنها هم يك رسدگی کرده اند بآن حساب لکن يك روزی آمدند وزارت مالیه و بمن اظهار کردند که ما این حساب را نمی توانیم بپذیریم و این اظهارات را متقاعد نیکند و این حسابرا کافی نمیدانم و چون حتماً این حسابها با دیوان معاسبات است بنده نوشتم بدیوان معاسبات که باین حساب هم رسدگی کرده نتیجه اشرا بمجلس بفرستید و دیوان معاسبات معلوم است از برای معین است که اینگونه حسابها در آنجا تسویه شود و چون این اشخاص گفتند من قانع نیستم باین حساب بنده هم نوشتم بدیوان معاسبات که چون کلیه حسابهای دولتی را نیوان معاسبات میرسد این حساب را هم رسدگی کنند نتیجه اش را بمجلس شورای ملی برسانند .

ارباب کیمخسرو - جواب این بنده نشد حساب حاجی و کیل الرعا یا یا غیر حاجی و کیل الرعا یا را نخواستم فقط خواستم پرسیم که چه مبلغ داده شده است و چقدر جنس وارد شده است و چقدرش باقیمانده است و چقدر جنس در محل باقی است و از جواب ایشان معلوم میشود که حاضر برای جواب نیستند لهذا سؤال را بنده تجدید میکنم که در مجلس دیگر تشریف بیاورند و از روی حساب صحیح جواب بمجلس بفرمایند .

وزیر مالیه - بنده عرض میکنم در صورتیکه این بدیوان معاسبات رجوع شود معلوم است در آنجا بتمام جزئیات ارسدگی می شود لکن ممکن است من يك سودتی بیاورم که فلان مبلغ داده شده فلان قدر جنس خریدیده شده فلان قدر آمده است فلان قیمت فروخته شده و فلان مقدار در محل باقی است ولی گمان نمیکنم که این اسباب قناعت مجلس شود برای اینکه می گویند که به چه جهت اینطور شده است پس يك وقتی لازم است و آنوقت در جای دیگر ممکن نیست بشود دیگر دو همان معنی که برای اینکار معین شده است .

فایب رئیس - آقای سید حسین - سؤال داشتید از وزارت مالیه .

آقا سید حسین کزازی - بنده چند فقره میخواستم سؤال کنم از وزیر مالیه یکی برای معین

مسئله قیام بود که موقوفه شد یکی دیگر هم حساب سابق همین مسئله تعدید تریاک بود که يك گمرک داخلی تاسیس داده بشود میخواستم بدانم که مسئول آن حساب کیست آیا بوزارت مالیه رسیده است یا در معلهای بیکه گرفته شده است مصرف شده است مسئول آنها کیست يك فقره هم در حضور مستشار الحضرة که رئیس دائره تعدید تریاک کرمانشاه بوده است و بگنفر دفتر دار خودش را کشته است نمی دانم در این خصوص چه اقدامی شده است .

وزیر مالیه - عرض می شود بنده که شخص وزیر مالیه هستم در خصوص حساب تریاک آنچه نمیتوانم چیزی بگویم بجهت اینکه این چیزی بوده است که نظیر میگردد و اینکه سابقاً جزه وزارت مالیه بود حسابش بجهت این هم بنده متوجه نبودم که حسابش را از من بخواهند حالا چنانچه بخواهد حسابش را می فرستم بمجلس و اما در خصوص آنوقت آن راجع است بوزارت عدلیه راجع بوزارت مالیه نیست چون يك جنباتی است که واقع شده .

آقا سید حسین کزازی - در خصوص مسئله اولی معین طور بنده استدعا میکنم که تعقیبات بعمل بیاورند که چقدر بوده و چه شده چون مطابق اطلاعاتیکه به بنده رسیده است این وجه مقدار زیادش تقریباً شده و مسئله دومی را هم که اظهار کردم از این جهت بود که چون از طرف وزارت مالیه معانیت در محاسبات شده بود باین جهت اظهار کردم .

وزیر مالیه - کی مخالفت کرده است .

آقا سید حسین - تلگرافی از وزارت مالیه شده است بکرمانشاهان که قائل را نفاص نکنند .

وزیر مالیه - من که چنین تلگرافی نگرده ام و بنده فقط پیشنهادی بمجلس کرده ام که يك حقوقی در حق ورنه او برقرار شود .

فایب رئیس - آقای ادیب التاجر - سؤال داشتید از وزارت مالیه .

ادیب التاجر - وزارت مالیه همانها مسجون است چندی قبل يك شخص چیزی از خارج مرز به مجلس کرده است در خصوص تکلیف آب قزوین حاضر شده بود شرعاً بجهت آسودگی اهالی قزوین مخارج آوردن آب را بشهر بدهد بمجلس شورای ملی هم اظهارات آن شخص را رجوع کرد بوزارت فرایده عامه بنده هم شرفیاب شدم در خصوص فراهم آوردن موجبات آسایش اهالی آنجا قرار شد در بعضی مخارج فرستادن مهندس و غیره که بروند همین بکنند آب از کجا باید آورد چه شک وارد کرد وزارت فرایده عامه مخارج آنرا پیشنهاد کند بمجلس شورای ملی و تا بحال آن پیشنهاد نشده است بجهت مخارج البتمی دانید همه نمایندگان می دانند که این آب شاهرگ قزوین و آبهای دیگر خیلی اهمیت دارد این بی آبی قزوین و جاهای دیگر و خیلی باید سعی و اقدام در آن کرد و خواهش می کنم اقدامی که وزارت فرایده عامه در

این خصوص کرده اند بفرمائید که خاطر آقایان مسجون باشد .

معاون وزارت قوا پیدا عامه - بطوریکه جناب ادیب التاجر فرمودند چند روز قبل يك لایحه از طرف هیئت رئیسه بوزارت فرایده عامه رسیده مبنی بر این که يك شخص حاضر شده است که يك آبی از برای قزوین یا از قنات که بنده با جدید تهیه بکنند لکن شرایط دیگری از برای این کار نوشته بودند و همین طور بطرز خلاصه نوشته بودند که کسی حاضر است که يك مقدار خرج بکنند و يك آبی از برای شهر وارد کند و جاری بکنند ولی بچه مبلغ و چه میزان هیچ معین نشده است و این اقدام هر قسم ممکن است بشود بسته باینکه معین باشد که چقدر مبلغ مصارف باشد حالا باید فهمید که آن مبلغ چیست که وزارت فرایده عامه بدانند که تهیه عمده بکنند بجهت آن یا غیر يك وجه مختصری است که از برای اصلاح بعضی قنات عالی از حیث تنقیح یا بحر بعضی قنات تازه ولی اگر بخواهند يك کار عمده بکنند يك مخارج خیلی عمده بکنند که يك آب عمده از يك راه دوری که نهر جدید بکنند و آب بیاورند این يك کار عمده خواهد بود لکن اینها اقدامات کلی لازم دارد و يك مخارج عمده بآن تمدن بگیرد که خیلی عمده خواهد بود و اگر اساساً بخواهند داخل در اینکار بشوند باید يك هیئتی از مهندسین اشخاص خیر بنیانگذار بفرستند در آن محل و نقشه آنجاها را بکشند که چه قسم باید این آب وارد شهر بشود و بعد بیک ترتیب صحیحی اقدام بشود چون در آن لایحه نوشته بود که این شخص که بخواهد اینکار خیر را بکنند متعهد این مخارج خواهد بود پس وزارت فرایده عامه مجبور خواهد بود که بمخارج دولت اینکار را بکند و البته برای مخارج اینکار باید از مجلس اجازه گرفت و بمینطور هم بهیئت رئیسه مجلس کتباً از وزارت فرایده عامه جواب نوشته شده است ولی در نظر هست که يك اقدامی از برای اینکار بشود لکن خیلی لازم بود که آن شخص بتوسط مجلس معین کند که آن مبلغی که در این محل میخواهد مصرف کنند چقدر است .

وزیر مالیه - بنده میخواستم برخیزم ولی اسم آب که بیان آمد بشیمان شدم و نشستم که در این باب توضیحی بدم بنده بملاحظات سیاسی وجهه بملاحظات دیگر واجب میدانم که اقدام در اینگونه امور را ملاً اقدام در آب را باید دولت بکنند دایر مباحث را کمیانی کردن باینکه شخص را نذار کردن غلط است این يك مسئله مهمی است که باید يك اقدام اساسی و يك فکر های اساسی صحیحی بشود و کلیه آبهای پر رنگی که هست آنها را باید دولت جمع آوری کنند یا سد بنند بهر قسم که مقتضی است اینکارها را باید دولت بکنند و اختیار او هم دست دولت باید باشد و دلایل زیادی در این خصوص دارم که ممکن است يك رساله نوشته و پیشنهاد بمجلس کنم غرض اینست که اینها چیزی نیست که بجهت خیر عمومی و اصلاح عمومی بخواهند کمکی در اینکار کرده باشند ممکن است که

ادیب التاجر - فرمایشات اخیر آقای وزیر مالیه بکلی بنده را نزدیک بود مأیوس بکنند در صورتیکه ما نباید مأیوس باشیم مخصوصاً از جناب وزیر مالیه که اجتهاد بکنند غیر از این اولیای دیگر که ما دیگر نباید بپایه این کارها را بکنند اما مسئله اولی که خودشان فرمودند که اعتقاد من اینست که اداره میام را دولت بایند اقدام نماید بنده فرق بین دولت و ملت نمی دم که اسباب جلوگیری از این اقدام بشود که سه فقره آب است در قزوین که يك فقره اش بستن سد لازم دارد یکی نصفه قنات مظنه است یکی حفر قنات است حالیکه شخص خیری حاضر شده است بدون اینکه موصی بگیرد يك مخارجی بکند و يك اهل شهری آسوده و راحت شوند اینرا نباید تعقیب نکرد و اینکه آقای معادن وزارت فرایده عامه فرمودند که اول آن شخص آن تنخواه را معین کند بنابر این بیاناتی که آقای وزیر مالیه فرمودند آن از کارهای عمده است و اساسی است پس باید دولت مخارج مقدماتی آن رامعین کند چه آن آدم باشد چه نباشد و از کسبه خودش معین نرو اشخاص لایق بفرستند و آن مخارج هم با تصویب مجلس البته خواهد شد و آنوقت اشخاص هستند که در اینکار همراهی و کمک بکنند .

سلیمان میرزا - بنده سه سؤال نه استیضاح

وجهش را معین بکنند و در يك بانکی بگذارند بمشاوران امانت تا در موقتی که دولت می خواهد اینکار را بکنند آن وجه هم کمکی در این مصرف بشوند و صرف این راه بشود و يك وقتی بنده شخصاً يك يك مهندسی فرستادم و از این آب شاهرگ و يك نقشه برداشتم و يك تخمینی شد تقریباً دو کرویر تومان لازم است بجهت اینکار تا يك کار صحیحی بشود چون مابکارهای مرمعمه بتدی هادت کرده ایم و همه کارها مان همینطور است مثلاً ما بخواهیم کارخانه پارچه بافی درست کنیم تصوری کنیم که سه هزار دماهی ممکن است کارخانه پارچه بافی آورد آنوقت مثل این کارخانه پارچه بافی بنده می شود حالا آدم بخارجه که میرود می بیند يك همچو خرجی در هیچ جای دنیا نیست يك اساسی معکمی می گذارند که بشود از اوان تقاضای حاصل کرد گرچه اینهم کاری میکند شبیه بآنها لکن تمام کارهای ما همینطور است همه سرمایه بندی است ولی آب يك چیزی است که نمی شود سرمایه بندی باشد برای اینکه آب برای یکسال و دو سال نمیخواهند يك چیز دائمی است و از کردوست وقت نشد و سرمایه بندی شد و يك کار غلطی شد آنوقت ممکن است سد را بشکنند تمام دهات زیر دست را خراب بکنند بجهت اینکه آب همینطور که معنی است همینطور هم مغرب است پس اینها را باید در عهده يك دولت معظمی بگذارند که از روی يك اساس صحیحی اقدام شود باید دولت در این کارها اقدام بکنند غیر از اینکه بهمه یک دولت معظمی باشد کسی دیگر نمی تواند اداره کند همین قدر عرض می کنم که این کار خوب است اختصاص بدولت داشته باشد مثل مسئله راه که آنرا هم بنده واجب می دانم که متوجه بدولت باشد و نباید اشخاص خیال بکنند که ممکن است اقدام باین کارها کرد .

ادیب التاجر - فرمایشات اخیر آقای وزیر مالیه بکلی بنده را نزدیک بود مأیوس بکنند در صورتیکه ما نباید مأیوس باشیم مخصوصاً از جناب وزیر مالیه که اجتهاد بکنند غیر از این اولیای دیگر که ما دیگر نباید بپایه این کارها را بکنند اما مسئله اولی که خودشان فرمودند که اعتقاد من اینست که اداره میام را دولت بایند اقدام نماید بنده فرق بین دولت و ملت نمی دم که اسباب جلوگیری از این اقدام بشود که سه فقره آب است در قزوین که يك فقره اش بستن سد لازم دارد یکی نصفه قنات مظنه است یکی حفر قنات است حالیکه شخص خیری حاضر شده است بدون اینکه موصی بگیرد يك مخارجی بکند و يك اهل شهری آسوده و راحت شوند اینرا نباید تعقیب نکرد و اینکه آقای معادن وزارت فرایده عامه فرمودند که اول آن شخص آن تنخواه را معین کند بنابر این بیاناتی که آقای وزیر مالیه فرمودند آن از کارهای عمده است و اساسی است پس باید دولت مخارج مقدماتی آن رامعین کند چه آن آدم باشد چه نباشد و از کسبه خودش معین نرو اشخاص لایق بفرستند و آن مخارج هم با تصویب مجلس البته خواهد شد و آنوقت اشخاص هستند که در اینکار همراهی و کمک بکنند .

سلیمان میرزا - بنده سه سؤال نه استیضاح

دارم بنابر ملاحظاتی که در جلسه قبل در کمیسیون بودجه شده اکثریت کمیسیون اجازه داد بنده که مخبر هستم در مجلس عرض کنم بعضی مطالبی را که حالا بنده معین هستم بمجلس برسانم و آن مطالب هيات است از همین مطالبی که عرض می کنم اولاً آقای حاجی شیخ علی اظهار کردند بودجه را اگر وزراء ۱۴ ماه طول دادند و بمجلس فرستادند شایه کمیسیون بودجه مدتها طول بدهند تا اینکه بمجلس پیاید اینرا بنده می خواهم عرض کنم که تقصیر بر کمیسیون بودجه وارد نمی آید زیرا بودجه را که آن روز آورد بکلی مبهم است و کمیسیون بودجه بر امده بهم نمی تواند رای بدهند زیرا جزئیات آن مبهم است و جزئیات او را جزیره نمی دانند که جزه دخل کدام جزء خرج کدام است و در بعضی وقتها که بودجه را آورد بمجلس و راپورت داد بر جزء جزء آن توضیح خواهند خواست مثلاً نوشته است از برای صادرات امتیازات پس افزاده فلان مقدار اینها را یکسان بیکان توضیح خواهند خواست که کدام امتیاز پس افزاده بحق هم دارند و باید توضیحات بخواهند و باید بآنها جوابی داد که قانع بشوند بنا بر این نمی توانیم آن مقدار مبهم را بمجلس پیادیم و بهیوجه تقصیری بر اعضای کمیسیون نیست و آن راجع بوزارت مالیه است هر قدر که بتوانند آن صورت ها را زودتر بدهند کمیسیون زودتر می تواند راپورت بدهد و يك مقدارش از جزء ها آمده است و يك مقداری هم جزء جمعهای گذاشته است ولی چون تا حالا بودجه از مجلس نگذشته است در بودجه سابق هم از مجلس سابق نگذشته است باسم دیوان عمومی در این بودجه نوشته خواهد شد و الا هیچ صورت خرجی دو کمیسیون بودجه نیامده است و يك بودجه کلی از حیث جمع و خرج نوشته نشده است پس این اولین بودجه است که کمیسیون بودجه اگر موفق بشود تقدیم مجلس کند جمعاً و خرجهاً پس لازم است بقدری که ممکن است وقت شود که جمع صحیحی بسته شود و لازم است که از طرف وزارت خانه ها جزه جمعش برسد و از برای فرستادن بعضی چیزها وزارت مالیه خواسته اند که صورت آنها را از ولایات برسد مثلا از بابت وجوه اعانه باید جمع آوری بشود و جزه بودجه بیایند دایر يك قسمت در بودجه است و حساب آنها معلوم نیست از بودجه است از چه قرار است آن کمیسیون هم از مجلس منتخب شد بدینجهت که موفق نشدند باینکه صحیحاً معین کنند وجوه اعانه چقدر بوده است و چقدرش باقیست که آنها هم باید جزه بودجه بمجلس بیایند و يك قسمت بودجه مسئله تعدید تریاک است که آرامه ممکن است جزه اعیانه بودجه فرار داد و الا مالیاتی را که مجلس وضع نکرده است نمی توان جزه اعیانه بودجه فرار داد تا اینجا تکلیف تجبری کمیسیون بودجه که عرض کردم و آنجا بدینصورت بمجلس معین است و از طرف خود هم می کنیم و هیچ دخلی بمجلس کمیسیون ندارد میخواستم استیضای بالاختصاص از مجلس بکنم و آنرا باینست که بکنند بجهت بانی که از برای مملکت ما و سایر ممالک تصور میشود از معارف است و الا هر اقدامی را که بکنیم غلط است نمی توان

گفت يك ملتى در پرتو ترقى رفته است و معارف ندارد هر اقدامى از براى ترقى مملكت بشود غير از معارف نمى توان آنرا اقدام گفت زیرا - هر قدر بیشتر معارف مملكت را تعقيب كنيم هيئتقدر رويه ترقى رفته ايم و هر ساعتى از عمر مجلس ما بگذرد واقفانم نكرده باشيم براى معارف ما بگذرد بايد محقق بدانيم كه از ترقى مملكت عقب افتاده ايم و هر چه زودتر شروع كرديم زودتر ميرسيم بآن ترقى حقيقى و معنوى زیرا تا زمانى كه معارف ما ترقى نكرده است نه افكار عمومى در مملكت معلوم ميشود نه تفكر سياسى معلوم ميشود هر چه زودتر بكنيم و بخواهيم و متوقع باشيم بستگى بمعارف دارد و از براى معارف هر چه بگوييم كم گفته يم مسلمانانم آقايمان در نظر دارند كه معارف بايد پيش برود در يك سال آقاى معظمه پنجار پيشهاد كردند كه صدر اعزاز تومان مجلس تصويب كنند از براى اعزاز شاگردان لايق پارويا كه از آن مشعلهاى نوروزان معارف كه در خارجه هست يكندرى چراغها را روشن بكنند و باين مملكت بياورند تا اينكه زودتر راه را بهيچ و پيش برويم و بوسطه فقدان ماليه اين مسئله مهم مانند تا در جلسه قبل وزارت معارف و علوم معززان تومان اعزاز رسيد و كميسيون بودجه اين را چون خيلى مهم ميدانست مقدم بر تمام لوايح و مطالب امضاى تصويب كرد و راپورت آن داده شد بنده تقاضا ميكند كه از براى جلسه آتية اين راپورت جزء دستور گذاشته شود تا اينكه يك دور روزى رود تر شروع شده باشد باين مقصود مندس عالى و تقاضا ميكند زودتر هم آقاين نمایندگان راى خود را اظهار بدارند كه شايد در تفصيلات اينها در روز زودتر فايده ببريم و استيفاء دارم كه چنانچه عادل دستور گذاشته شود نه مثل بعضى مطالب كه جزء دستور بگذاريد و همينطور بماند مثل اينكه در دستور امروز راپورت كميسيون پروگرام راجع بديليه بوده و هيئتطور قانون ديوان محاسبات بود و اگر اين را آخر دستور بگذارند تا اينكه مطلب تمام بشود خيلى طول خواهد كشيد و باين نخواهد رسيد پس تقاضا ميكند كه اگر تصديق ميكند و با بنده همراه تصويب كنند كه اين را جزء اول دستور قرار دهند شايد ما دوروز زودتر از تفصيلات اينها استفاده كنيم .

وزير ماليه - اگر چه قسمتى از فرمايشات سليمان ميرزا كه راجع بوده بود نه سؤال است نه استيضاح ولى چون راجع است بوزارت ماليه لازم است بنده توضيحى بدهم و آن اينست كه از فرمايش ارشان چنين استفاده ميشود از مجلس بعضى آقايمان مثل اينكه خود هم اينطور فهميدم كه اين بودجه ناقص است بنده عرض ميكند كه اين يك بودجه است كه مطابق تمام بودجههاى ديانت و مطابق همان بودجه است كه همه ممالك مينويسند و هيچ قسم تقصى باو وارد نيست ديگر اينكه معلوم است چون اول بودجه است كه در مملكت مباحث ميشود يك شرح و مقدماتى ميشود كه شايد در دوره هاى آتية لازم نداشته باشد و چون اين اول مرتبه است كه بودجه آنجا جمع بعت واقع ميشود مبايعت بكميورتى جزئى هم مطابق آن كتابت داده شود و آنقدر كه در طهران است تدارك داده بجايد . ميرستم ولى باره از آنها

که راجع بولایات است تفصیلات خیلی اشکال دارد بجهت اینکه بعضی مضامین میکنند از دادن بعضی دیر میرسد از ولایات ولى بنده امیدوارم که تمام آن جزء ها را بدست بیاوریم و تقدیم مجلس کنیم حالا چون خیلی از صورت های مخارج در طهران جزو حضور بعضی حاضر است بنده گمان میکنم که کمیسیون بودجه لازم نیست که از ازاله شروع کنند چنانچه میروند عرض میکنم اگر از ازیات جمع باید صورت از ولایات برسد ممکن است از خرج شروع بکنند و تمام جزوهای آنها اینجام و حوداست و ممکن است تمام آنها در مد نظر در آورند که کار کمیسیون زمین نمائند تا آن صورت ها برسد .

سایمان میرزا - کمیسیون هم اینطور در

نظر دارد و همین جهت شروع کرده است از خرج و هر قدر که ممکن باشد بیکار نخواهد ماند .

[در این موقع صورت استيضاح آقاى کاشف از وزیر امور خارجه قرائت شد مشعر بر اینکه از وزیر امور خارجه در خصوص حراج کردن عثمانیهها اموال موجودى در حراجت تجار ایرانی را در اسلامبول برای دریافت مالیات استيضاح خواهم خواست.]

ادیب التجار - از هر کت آقاى نایب السلطنه

هیئت رئیسه اطلاعی دارند یا خیر ؟

نایب رئیس - هیئت رئیسه اطلاعی ندارند لیکن هیئت دولت را نمى توانم عرض کنم دستور جلسه آتیه راى در بقیه مواد قانون مالیات تریاک - انتخاب شبان - انتخاب کسر علماء خسه - راپورت کمیسیون - پروگرام راجع باصلاحات عدلیه - بودجه دفتر محاسبات - اعزام بفرنگ لازم است بشوند در صورتى كه وقت بماند .

[مجلس بکساعت در پنج اذنب گذشته ختم شد] .

جلسه ۴۰۰ صورت مشروح روز شنبه ۱۳۲۹ محرم الحرام

مجلس دو ساعت قبل از غروب آفتاب برپاست آقاى متین السلطنه نایب رئیس تشکیل شد . صورت مجلس روز پنجشنبه را آقاى معاضد المملك قرائت نمود .

(غائبین جلسه قبل - سید ابراهیم - حاج محمد کریم خان - بی اجازه) (آقا میرزا علی اکبر خان مشیرالدوله - با اجازه) مستشارالدوله - نجات شیبانی حاج صدیق المالك - آقا شیخ ابراهیم زنجانی - حاج آقا در موقع مقرر حاضر نشدند سردار احمد - دکتر اسمعیل خان - مریض بودند .

نایب رئیس - آقاى ادیب التجار نظری

در صورت مجلس داشتید .

آقاى ادیب التجار - بنده از صورت مجلس عرض دارم .

حاج محمد کریم خان - عرض میکنم كه بنده را غائب نوشته اند قیبت بنده بملاحظه سینه درد بود آقاى شیبانی هم تشریف داشتند ملاحظه فرمودند .

منتصر السلطان - در صورت مجلس قانون عقیقات را در صورتیکه شود اول او را کرده ایم و در مجلس راى گرفتیم كه داخل در مواد شویم نوشته اند

نمایندگان تقاضای جلسه خصوصی کردند از برای باره مذاکرات که در اینخصوص شود و آن تقاضا هنوز در هیئت رئیسه حاضر است حالا نمایندگان محترم اگر بر آن تقاضا باقی هستند بنده انبیر یک جلسه خصوصی در اینباب متعقد کنیم و اگر هم مجلس مقدس تصویب میکند که داخل در مذاکرات شویم آنهم بسته برای نمایندگان محترم است و اما مسئله دوم بضمیمات تا یکپدیده است که آن اعتبار نامه ها بنده بآنهار رجوع شده است که تا روز سه شنبه حتماً بدهند .

افتخار الواعظیه - در باب اعتبار نامه دماوند بنده توضیح دارم اگر سرخص بفرمائید (گفته شد خارج از موضوع است .)

حاج شمشلی خراسانی - کار های ما

اشتر کار پلانک شده است يك روز يك انحصاری از يك تجارتخانه میباید بجاس که يك کارخانه چرم سازى و صابون ریزى بیاورند و بوظیفه خودشان هم عمل کرده اند و بجای هم فرستاده اند آنوقت فریاد از مجلس بلند میشود كه انحصار صحیح نیست حال بنده می بینم يك انحصار و دو انحصار در طهران واقع شده است كه مخالف با قانون اساسی است وضع مالیات از مخصبات مجلس است بنده نفهمم این كو - قفسه ۳ فرانس را كه كمپانی دم دروازه روز عید قربان گرفته بودند - این از مجلس كه گذشته بود هم بنده در انحصار روزى مردم را وضع گوشت را كه ملاحظه فرموده اند كه بهیچوجه پیدا نمیشود يك شش تیران هفت فرانس هر چه داشان بخواهد میفرماید .

حاج عز الممالك - مجلس سابق كه بر ریاست جنابهاى متعقد شد در صورت مجلس بموجب نظامنامه باید كه علت غیبت رئیس ذكر شود و لازم نیست كه جلسه در تحت ریاست نایب رئیس تشكيل شود بدون اینکه علت غیبت رئیس ذكر شود كه جهت قیبت چه بوده .

نایب رئیس - رئیس در جلسه قبل كسالت داشته اند و امروز هم كسالت دارند .

ادیب التجار - مدتها است لوايح تشكرى كه از طرف مجلس شورای ملی بجهت حجج اسلام نجف اشرف تهیه شده است و اداره مباشرت زحماتى كشيده و این خدمت را انجام دادند در روانه كردن لایحه تشكر تا بعد مى بینم بعهد تأخیر افتاده است علت این را نمى دانم و كى فرستاده خواهد شد این را خوب است جواب بگویند و استدعا میکنم هر چه زودتر این لوايح به روسيله زودترى كه مجلس صلاح میداند یا با امور دولت یا بخود نمایندگى والایته عقیده خودم اینستكه بتوسط يكى دو نفر از نمایندگان و البته عقیده خودم هم این است كه بتوسط يكى از نمایندگان بروند كه بجهت تبجیل مقام محترم ریاست روحانى خيلى شایسته ترو بهتر است و معال بديگر اینکه ماهمیشه از وقت و كلاسكيات میکنم بجهت راى گرفتن و از قراريكه چند نفره تحقیق کرده ام انتخاب نامه اى و كلای چندجا بمنجهل زنجان منجمله قائنات و بیرون دماوند آمده است و بشبهه هاى مختلف رجوع شده است بجهت اینکه مجلس نامده است چیست و اگر اسكالاتى دارد البته در اینجا حل خواهد شد . و اگر صحیح است بمان راى میدهند كه عده برای راى كافی شود و تكلیف آن بیچارهها هم كه از طرف ملت منتخب شده اند معلوم شود .

نایب رئیس - دو مسئله اولی نمایندگان محترم مسیوفند كه این مسئله بمجلس آمد و لیكن بی نتیجه مانده و در همان موقعيكه این مطلب را مطرح كردند عده از

كه كئترات بتصویب مجلس رسد و تا كئون كئترات را بتصویب مجلس نرسانیده اند از اینطرف از جانب کمیائى هم اظهار قسح قرارداد شده باين جهت آقاى سهام الدوله حاكم طهران قراردادى ششماهه با هیئت جدید بسته بعد از آن مجدداً با هیئت قدیم عمل از طرف وزارت داخله قراردادی جدید شده است و صورت قرار داد جدید باقرار داد کمیسیون عالى اختلاف و تقارنى دارد و همچنین با قراردادی كه با هیئت جدید داده اند اختلاف دارد و ضرورى بملت از این راه وارد مى آید بارى در روز شنبه ۱۹ با آقاى اقتدار الدوله در این باب مذاکرات زیاد و بالاخره مقرر شد مجلسى در بنده تشكيل بدهند و هیئت قدیم و جدید را حاضر نمایند و بعد از مذاکرات به رسمى صلاح حال ملت را بدانند پیشنهاد آنرا تقدیم مجلس نمایند

نایب رئیس - حالا اگر نمایندگان تصویب

ارباب كیخسرو - اول اینکه وقتيكه آقاى رئیس میفرمایند كسى اگر مخالف است خواننده نمى شود بنده میگویم كه مخالف اجازه بفرمائید -

دیگر اینکه بنده نمیدانم كه چیزی كه آمد بهیئت رئیسه رجوع بكنند يك كميسيونى آن كميسيون هم بنده رسیدگى كند یعنی قانونى هم هست - باشد - ولى مسئله گذشت چهار طبقى بجلس دارد فرضا از طرف

وزیر پیشنهاد شود كه يك كميسيونى رجوع بشود بان شود در صورتیکه مجلس هیچ اطلاعی ندارد بنده هیچ نمى دانم مطابق کدام قانون است - آقاى رئیس این را بفرمائید .

نایب رئیس - خاطر نمایندگان محترم را

مسیوق بیدارم كه اولاً قضاى قبل از جناب نباید كرد شما اجازه نخواهست بودید كه اجازه داده شود - و در نوشتجاتى كه اینجا است اسماً اسم جنابهاى نیست (ارباب كیخسرو - بنده همانوقت كه فرمودید اگر مخالفى نباشد خواننده نمیشود اجازه خواستم) بملاوه در این مسئله عرض میکنم كه نوشته جنابهاى بنده بهیئت رئیسه و بهیئت رئیس این حق را دارد كه عرضی كه بهیئت رئیسه میباید بكمیسیون مخصوس آن بابك کمیسیونى دیگر فرستد و نظر بآن عرضی بود كه کمیسیون آن عرضی را داده بودند حالا اگر صلاح میدانید مفاد آن بوزارت داخله داده شود .

ارباب كیخسرو - ایشان كلیتاً قانون اساسی را بهانه كردند و خلاف ترتیبات قانون اساسی تقریباً رفتار میکنند این سؤال را باید در مقابل وزیرى بكنید ما كه هیچكدام وزیر نیستیم كه جواب ایشان بگوئیم .

نایب رئیس - در این باب عرضی كه سابقاً

رسیده بود بكمیسیون داخله رجوع شده بود و يك راپورتى هم در اینخصوص داده اند اگر مقتضى میدانید قرائت شود (مضى اظهار كردند خارج از دستور است)

نایب رئیس - اگر مخالفى نیست قرائت میشود

نایب رئیس - در این باب عرضی كه سابقاً

رسیده بود بكمیسیون داخله رجوع شده بود و يك راپورتى هم در اینخصوص داده اند اگر مقتضى میدانید قرائت شود (مضى اظهار كردند خارج از دستور است)

نایب رئیس - در این باب عرضی كه سابقاً

رسیده بود بكمیسیون داخله رجوع شده بود و يك راپورتى هم در اینخصوص داده اند اگر مقتضى میدانید قرائت شود (مضى اظهار كردند خارج از دستور است)

نایب رئیس - بنده مخالفم اجازه بفرمائید

(راپورت مزبور قرائت شد بدینصورت) راپورت کمیسیون داخله جلسه از باب امر گوشت متعقد گردید چون از طرف هیئت بهیئت رئیس رسیده و حاضر شده بودند كئترات گوشت را كه شر كت متفه در آن باره تغییرات ناموس مواد آن رفتار كردند بضمیمه هاى وائفى بحال ملت قول نمایند كه كمیسیون اینجهت مجبور شده صورت كئترات شر كت متفه را بخواهد در آن ملاحظات شود ببعاز قرائت معلوم شد كئترات از طرف كمیسیون عالى بسته شده و در ذیل يكى از مواد آن مقرر شده

دكتور على خان - اختصار قانون اساسی دارم

صورت استيضاح باید صحیح نوشته شود ایشان نوشته شده است كه مجلس را قانع نكرد ایشانرا قانع نكرد چهار طبقى بجلس دارد كه مجلس را قانع نكرد باقانع كرد خوب بود ایشان بنوشته اند بنده را قانع نكرد .

منتصر السلطان - بنویسند بنده را قانع نكرد

(شروع بشود در راپورت كمیسیون قوانین مالى شد) ماده دوم - محض جلوگیری از مضار استعمال شیره سوخته تریاك دولت خرید و فروش شیره آنرا منحصراً متصدى خواهد بود و هر متقال شیره سوخته هر قدر برای دولت نافع شود از تاریخ وضع اینقانون تا دو سال بهاضافه سیصد دینار بفروش میرسد ارسال سیم بعهده رساله بهرمقال صد دینار بر مالیات سال قبل افزوده میشود تاوقتى كه کلیه مالیات در هر متقال يك قران برسد .

بهجت - منحصراً شده است فروش سوخته

ترياك بدولت چون منحصراً شده است بدوات معلوم نشده است كه قیمتش در بازار چقدر است و ممكن هم نیست كه در اینجا معین کنیم كه دولت هر متقال سوخته را از زوى چه مىزانی مالیات بگیرند بعهده بنده قدرى اشكال پیدا كند در صورتى كه منحصراً كنیم خرید و فروش را بدولت و بگوئیم بفرای دولت كسى حق خرید و فروش را نداشته باشد آنوقت ما نمى دانیم كه از چه قرار معین بكنیم مگر اینکه قیمت تریاك را بسوخته تریاك بنویسیم كه چقدر است كه از زوى آن میزان گرفته شود كه بگوئیم سوخته تریاك از قرارى مثقالى نصف قیمت تریاك یا يك تریاك كه میزانى بدست آید و الا خيلى بی معنی خواهد شد

فهمی الملك - ایشان اگر قیمتى از برایش

معین كنیم مشكلتر مى شود زیرا كه مى دانند بطوری نیست كه بتوان از زوى قاعده نرخ معین كرد اشخاصيكه تریاك میكشند سوخته كه در حقه آنها جمع میشود آنرا بر مى دارند در يك جا جمع مى شود حالا معمول است در قهوه خانه ها آنرا جمع میکنند فراد کلی بآنها مى گذارند در هر موقعى يك تریاك مى خرید يك قیمت معین نیست تا بتوانند سى بكنند كه از آن تر بخرند بعد كه بردند بخرند و شیره كردند آنوقت آن شیره را مثل تریاك يك قیمتى از برایش معین خواهند كرد حالا دولت در هر جائى با هر نرخيكه مناسب دانست مى خرد در موقع فروش آن باید معین بشود هر قدر قیمت آن تمام شده بعد دینار اضافه بآن مى كنند و مى فروشند اما قیمت آن تفاوت دارد در هر محلی يك قیمتى مى خرید برای این گویا نتوان يك میزان معین تعیین كرد

حاج سید ابراهیم - بنده در دو قسم از

مالياتها را لازم مى دانم نمایندگان سخت گیری كنند و بقدرى مالیات باز بپندند كه باعث شود كه دسترسى به آن نداشته باشند در حقیقت اضافه بشود بحال آنها يكسكه گرفتار آن هستند يكى مالیات تجملیات است و يكى از آنها مالیات عقیقات بوده است كه خواهد آمد و يكى هم مالیات اینقسم چیزها و این اسبابى است كه مصراست برای انسان و يك سم مهلكى است كه قاطع حیات انسان است این را بنده عرض میکنم كه باید بعدى مالیات بر آنها بیفزایند كه بلكى ترك شود حالا در آخر این فقره نوشته است كه از سال سیم مثقالى صد دینار اضافه شود ظاهرش اینستكه تعلق بسوخته دارد و حال آنكه جهة ندارد كه اختصاص بسوخته داشته باشد خوب است كه در خصوص تریاك هم همین طور باشد كه از سال سیم مثقالى صد دینار افزوده شود .

فهییم المملک - مراد تمیم نیست آنچه داجع بتریاک بوده در ماده فوق گذشت چون سوخته بدلائل زیاد ضررش بیش از تریاک است حالا این طور شروع می شود اول باید آنکسایکه مبتلا بشیره هستند و کم کم طوری که شیره را به آنها ترک داد آنها را گرفتار تریاک کرد و کم کم تریاک را هم از آنها گرفت تا کم کم ترک کنند والا اگر تریاک را هم از آنها بکنند بگریزم در واقع حکم قتل آنها را داده ایم .

حاج آقا - بنده باز در آن مورد بیکه در روز عرض کردم با وجودیکه در روز آقایان هراضی مرا توجه نکردند باز من عرض خود را مکرر میکنم که این مواد به آن ترتیبیکه در نظامنامه مقررات داخل می شدیم که در شعب بود و در هر لایحه که خارج می شود از کمیسیون قبل از وقت یک دقتی میکردند که تمام آن مواد زود از مجلس میگذشت نه تنها این قانون هرقانونی اگر ترتیب شمشاد مرتب میکردیم مواد زود می گذشت ولی چون این کار را نکردیم بدون ترتیب یک قانونی را می آورند به مجلس و روزی دو ماده سه ماده بیشتر نمی توانیم بگذرانیم و حال آنکه این مواد را باید در شعبات که برای مامور است مذاکره کرد و این مواد یک موادی است که در کمیسیون تمام جهاتش ملاحظه شده است و بنظر دقت رسیدگی شد و اگر ما بخواهیم یک چیزی هم تحصیل کنیم بر تریاک بعد از این می توانیم در هر سالی که وزارت مالیه بپایان مصلحت است پیشنهاد میکند و مجلس هم دستش بسته نیست لابد ملاکره و تصویب می کند عجلاننا بنده تصور می کنم که در ماده سوخته ملاکره شود آنگاه که گذشت نباید آنرا مکرر کرد در آنگاه تصویب شده است که متقالی سبب دینار گرفته شود از کلیه تریاک این ماده هم قرار شده که غیر از این سبب دینار دیگر چیزی گرفته نشود تا بعد اگر وزیر مصلحت بپایان چیزی اضافه شود تا بکل ترک شود .

وکیل التجار - عرض بنده همینکه از چند کلمه زیاد تر شد اینجا می آیم - اولاً اینک آقای مجبر فرمودند قیمت سوخته معلوم نیست چون داخل تجارت و داد و ستد نبودند حق دارند تریاک و سوخته تریاک مثل یکدیگر از مال التجاره های خیلی صحیحی که در بازار معامله و داد و ستد می شود نرخ معین دارد معلوم است که جزء مال التجاره هائی است که خرید و فروش می شود و همه جا فرستاده می شود و نرخش بر همه معین است اما بنده درمیزان مالیتش در اینک به اندازه سال هر سالی سبب دینار اضافه کنند حرفی ندارم اما استدعا دارم آقایان خوب ملاحظه وقت در اینجا بفرمایند در اینجا نوشته شده است که خریدش منحصر است و اگر در دولت است و آن را باید دولت حاضر کند و بفرود کند برای دولت این زحمت و انحصار چه فایده دارد غیر از اینکه مجبور شود که سوخته تریاک را بخرد و یک مبنای پول سرمایه معین کند که هر اهم سوخته است بخرد و ببرد و بپایه کند بعد بزرگت میاید معین کند که چقدر خریده شده چقدر خرج شده این یک جا خرید دولت و دوباره درست کردن و بکشورته برای فروختن سوخته

می دانید که سوخته تریاک را که دارد تریاک ندارد حتی سوخته مثل تریاک مزه داشته باشد که وند ببینند چه اشغالی شیره نماییده دارند که قبل از وقت ترتیبی از برای مالیات آن معین کنند این در نقاط مختلفه چه در خانه چه در نهوه خانه ها چه در شیره کشانه ها کشیده می شود خورده خورده جمع می شود و اگر امروز بخواهند برای سوخته هم مثل تریاک مالیاتی معین کنند زحمت و صدماتش بدرجات در مواد سوخته بیشتر خواهد شد زیرا که آنچه می آید است که در هر نقطه هست و برای جمع آوری آن یک همانطور هم از سوخته دولت متقالی سبب دینار خودش را بگیرد همان ترتیبی که در مسئله تریاک دارد در ماده و خرج فوق العاده و اسباب زحمت زیادی برای دولت دارد دیگر هیچ فایده ندارد ولی بنده در مسئله میزان سبب دینار بعد از آن سالی یک سبب دینار بر آن اضافه شود تا اینکه یک قران برسد در آنجا هیچ مخالفت و حرفی ندارم بنده عرض نمیکنم که انحصار آنرا بدولت داده اند این را صحیح میدانم مگر اینکه یک فایده فوق العاده بر آن تصور کنند و نتیجه فایده ندارد و زحمت هم دارد بلکه ضرر هم بر آن مترتب است که یک عده یک موجب فوق العاده بگیرند بیجهت بی سبب و هیچ نتیجه بر آن مترتب نشود بنده تصویب نمیکنم و استدعا دارم که آقایان متوجه این نکته بشوند و ببینند اگر فایده بر آن مترتب است که هیچ و الا عرض بنده را بپذیرند و بگذارند همان اشغالی که متصدی امر تریاک هستند متصدی امر سوخته هم باشند و مثل خود تریاک متقالی سبب دینار بگیرند .

فهییم المملک - در قسمت اول که بنده عرض کردم نرخ معین ندارد و همین طور که فرمودند بنده داخل هیچ قسم تجارتی نبودم خاصه این تجارت ولیکن مقصود بنده این بود که نمیتوان مجبور کرد اشغالی را که کالا مال التجاره شان را بیک قیمت معین در همه جا بفرشند خریدار منحصر میکند بدولت فروشنده را دیگر نمیتوان مجبور کرد که شما بقران قیمت بفروشید شاید در آنوقت از آن قیمت بالاتر برود پس بهمان نرخی که معمول است در همه جا برای نرخ سوخته بهمان نرخ میفرشند دیگر لازم نیست معین کنیم که بچه نرخ بخرد اما این را که انحصار بدویم بدولت بطوریکه در جلسه سابق گفته شد معسناتی که وضع این قانون دارد اینستکه بسکال است که این قانون در ممالک جاری شده است و طریق جریان و فایده قانونی شدن این عمل را دیده اند و میدانند و تجاری که در این یکساله حاصل شده است اداره تعدید تریاک و انحصار خیلی لازم دانسته است که این منحصر باشد بدولت و نقطه نظر عمده اینستکه متدرجاً بپایه عمده ای از سر مردم بیندازند بهترین راه این کار اینست که سوخته را دولت از همه جا جمع کند و خودش درست کند و شیره بسازد و کم کم با شخصی که میفرند بفروشد که در همه جا مثل تریاک منتشر باشد و رفته رفته از سر مردم بیفتد بطوری که در اول ماده ذکر کرده اند که معض جلوگیری از مضارشیره سوخته تریاک این را قرار داده مع ذلك

می دانید که سوخته تریاک را که دارد تریاک ندارد حتی سوخته مثل تریاک مزه داشته باشد که وند ببینند چه اشغالی شیره نماییده دارند که قبل از وقت ترتیبی از برای مالیات آن معین کنند این در نقاط مختلفه چه در خانه چه در نهوه خانه ها چه در شیره کشانه ها کشیده می شود خورده خورده جمع می شود و اگر امروز بخواهند برای سوخته هم مثل تریاک مالیاتی معین کنند زحمت و صدماتش بدرجات در مواد سوخته بیشتر خواهد شد زیرا که آنچه می آید است که در هر نقطه هست و برای جمع آوری آن یک همانطور هم از سوخته دولت متقالی سبب دینار خودش را بگیرد همان ترتیبی که در مسئله تریاک دارد در ماده و خرج فوق العاده و اسباب زحمت زیادی برای دولت دارد دیگر هیچ فایده ندارد ولی بنده در مسئله میزان سبب دینار بعد از آن سالی یک سبب دینار بر آن اضافه شود تا اینکه یک قران برسد در آنجا هیچ مخالفت و حرفی ندارم بنده عرض نمیکنم که انحصار آنرا بدولت داده اند این را صحیح میدانم مگر اینکه یک فایده فوق العاده بر آن تصور کنند و نتیجه فایده ندارد و زحمت هم دارد بلکه ضرر هم بر آن مترتب است که یک عده یک موجب فوق العاده بگیرند بیجهت بی سبب و هیچ نتیجه بر آن مترتب نشود بنده تصویب نمیکنم و استدعا دارم که آقایان متوجه این نکته بشوند و ببینند اگر فایده بر آن مترتب است که هیچ و الا عرض بنده را بپذیرند و بگذارند همان اشغالی که متصدی امر تریاک هستند متصدی امر سوخته هم باشند و مثل خود تریاک متقالی سبب دینار بگیرند .

خیانت است بیع و شرا در آن جایز نیست حرمت علیکم الضیایات حالا عرض کردم نقل قول بعضی از علماء را کردم عرض میکنم خودم هم شاید نظری داشته باشم که اگر بزرگواران بگویم علاوه بر این یک نکته دیگر خاطر نشان آقایان میکنم و آن اینستکه بنده خیلی برای دولت ناروا و ناسزا میدانم خیلی در نظر من زشت است و خدمت نماینده محترم عرض کردم که از این مذاکرات مشغول میشوم که دولت در حقیقت متصدی شیره پزی بشود درمهمی که را بسازد و مهر دولتی را بزند مثل اینکه نتیجه بالشهسکرات را بیع کند و اگر بیع هم نشود نگویند که هر که میخواهد بخرد در فلان محل که دولت معین کرده است بهر بطریقی مثلا در تومان جای نقسی بسد بنده خیلی برای دولت بیشرقی میدانم بلکه اگر مالیه را اکثریت مجلس علماء و آقایان تجویز میکنند که بیع و شرایش جایز است همان طوریکه آقای وکیل التجار تجویز و تصویب کردند خیال ما ایشان مطابق است و علاوه یک نکته را هم متذکر میشوم که آنهم بشرایع بر می خورد و آن اینستکه اجبار کردن کسی را که دارای یک مالی که مالیت دارد و شرع مقدس که ما بیرون هستیم او را حکما مجبور کنند که باید بدولت بفروشد و مشروع مسموع نیست .

حاج شیخ اسدالله - در صورتی که انحصار بدولت داشته باشد خرید این سوخته بنده آنوقت نمیفوم که میزان قیمت عادلانه نسبت بولیات که دولت میفرد این چه طور تصور می شود در صورتیکه خریدیم شخص بدولت باشد آنوقت دیگر میزان قیمت این با خود دولت است آنهم مسلماً دولت طرف سرفه را ملاحظه میکند و هر اندازه که قیمت برای آن معین کند باید که مشتری بخرد و این یک ضرر است جوئی است برای دولت دولت دیگر تقبل نمیکند و قیمت نازل میفرد متصدی سبب دینار رویش می کشند و میفرد بشیره کش ها بنده عرض میکنم که میزان صحیحی برای قیمت سوخته تریاک باید معین کرد باید یک مقداری یا نلک یا ربع یا عشر بهر جهت بنده نمیدانم که شیره کش ها بهتر میدانند باید این را معین کرد این میزان را بآن شیره نسبت بدهند که بآن میزان این سوخته تریاک را بخرد [بیک میزان نمیدانم چه میزان است] و متقالی سبب دینار را بوری آن بکشند و بفروشند اما اینکه منحصر بدولت باشد و قیمتش هم معین نباشد این را تصور نمیکنم که صحیح نباشد .

حاج شیخ رئیس - بنده در جلسه سابق عرض کردم که در اصل وضع مالیات تریاک شاید ساکت باشم و این را هم میدانم که کسانیکه مبتلا بکشیدن تریاک هستند استطاعت یک داد و فریادی را ندارند زیرا که بجز جگر سوخته و نفس را فروخته چیزی ندارند ولی یک نکته را لازم است که خاطر نشان کنیم آقایانیکه شاید ذهنشان از من حاضر تر باشد در مسئله تریاک که گذشت و اکثریت مجلس تصویب کرد که در مسئله سوخته تریاک بنده در نظر دارم یکی تأمل دارم چنانچه بزرگان از علماء اعلام و حجج اسلام که بعضی از رجال کردند طالب الله فراهم بعضی ها هم بخدمت الله زنده اند امام الله بقاء هم مذاکرات حضوری با آنها کرده ام بنظر آن آقایان که شاید نظر بنده هم بیرون افکار عالی آنها باشد این بود که سوخته تریاک مالیت ندارد داخل

جزء خیانت است (حرمت علیکم الضیایات) خیلی چیزها است که داخل خیانت است که خوردن و استعمال آن حرام نیست و علاوه بر این از این نقطه نظری که وزیر مالیه فرمودند بنده بر همین نقطه اعتراض دارم زیرا که با آن طریق که میخواهند جلوگیری از این سم مهلك بکنند که در حقیقت عرق حیمیت و غیرت انسانیت و بشریت را زائل میکند و انسان را جماد میکند این نیست زیرا که هر تحمیلی که بر تریاک و شیره بشود کسانیکه مبتلا باین سم مهلك هستند یا اقویا و اغنیاء هستند یا فقرا و بیضفا اگر اقویا و اغنیاء هستند یک ضرر مختصری را تحمل میکنند نهایت اینستکه فقرا و ضفا زودتر خواهند مرد و ترک خواهند کرد و انما عا و اولیاء دولت اگر بخواهند جلوگیری بکنند (چون فرمودند نظر وزیر مالیه و وزراء عظام این است) - این قلمه نظر سایر ممدوح است اما راه جلوگیری اینستکه وزراء عظام و رئیس الوزرا و وزیر مالیه و کسانیکه قطع اینگونه امر در یک اعلان بکنند و دیال او میروند و از جمله اعلانی باشد که تخصیص و تخصص بردارند باشد که استنده داشته باشد که اگر کسی بعد از این دیده شد شنبه شد معلوم شد (که حالا تریاک را میکشد که اقل شراً هست) و هر کسی شیره تریاک را بسازد و بفروشد فلاقتی مجازات تقوی برای او معین است که خواهند گرفت و چند مامور او را حبس میکنند بنده گمان میکنم اگر بجدت دولت این قانون یعنی این اعلان بکنند بهترین ترتیب و اسباب است چنانچه البته میدانید در روزنامه ها میخواهد کسانیکه خواسته اند از اینکار جلوگیری بکنند شاید بارها انبسار های تریاک را آتش زده اند و یک ضرر خیلی بزرگی را تحمل کرده اند برای اینکه حفظ صحت عمومی بشود و اینطریقه و قانون اگر از مجلس بگذرد بنده گمان نمیکنم که یک فایده برای دولت داشته باشد ولی آن مفقودی که در حقیقت که باید نقطه نظر اولیای دولت و کلی ملت باشد این باید در مجلس حفاظت الصلحه در مجلس اطباء که نمایندگان ترتیبی برای جلوگیری کسانیکه مبتلا هستند بکجرم برای آنها بکنند از کتاب میکنند معین میکنند اینکه دولت شیره بسازد و هر بزاند و بفروشد البته چون در جاهای مخصوص با هر حکومت درست میشود شیره کسها خیلی متشکرها و خیلی اسباب راحتشان شد است زیرا که شیره ساخته و پرداخته را میروند و می گیرند بی خوف و خطر از این جهت بنده عرض میکنم که انحصار شیره ساختن و فروختن بدولت ایداً بآن نقطه نظری که وزیر مالیه فرمودند فایده نمی کند بلکه اشاعه یک منگری است که بنظر من بدتر از همه است .

وزیر مالیه - عرض می شود در اینکه تریاک هم خودش و هم سوخته اش از چیز های خیلی مضر است و هم کشندش و خوردنش و هم کشیدن سوخته اش مضر است در این شکی و شبهه نیست ولی بنده اینستکه را نگاه میکنم یکی ز تکالیف دولت همان حفاظت اهل مملکت است میخواهم بدانم بیچ شکل دولت باید جلوگیری از اینکار بکند یا اینکه اصلاً اینرا اخذ کند و فانی بکند که هیچ کشیده نشود و بنده بکند و اگر یک شکل دیگر باید جلوگیری بکنند لامعاله باید دولت داخل آنکار بشود بلکه چون مضر است چون خیانت است چون بعضی از علماء حکم بخیانتش و نجاستش داده اند باید بکنی آزاد گذاشت که بعد از این مردم به منظور آرادانه استعمال کنند این علاج نخواهد کرد شما ملاحظه نقطه نظر دولت را بکنید که مقصود دولت از اینکار چیست مقصود اینستکه متدرجاً اینرا از مردم بگیرد که دست مردم با او نرسد و طبیعت انسانی بیک چیزی که مایل شد آنکار را میکند آقایان هم که آنکار را کرده اند نظرهاش بضررش بوده است و الا نظر دیگری نداشته اند باینجهت بنده عرض میکنم که میباید کاری بکنیم که استعمال آنرا کم و راه آنرا مسدود بکنیم باین نظر بنده عرض میکنم که بهترین ترتیبیکه شاید بهترین راه باشد از برای سد کردن استعمال این سم مهلك و نظری دیگری نداشته ام پس باید جلوگیری از این مضرت بشود .

حاج شیخ رئیس - فرمایشات وزیر مالیه بنده را مجبور کرد که یک توضیحی بدهم بر عرض خودم و آن اینستکه اولاً حکم بنجاست را بنده عرض نکردم زیرا نظر عمده در این فتوی اینستکه

میکند که مردمان دیگری و اعقاب آنها مرتکب این کار نشوند باین سهولت نمی شود مگر بجلو گیری این مصام است که جلوگیری مفید فایده بود است و این جلوی گیری همیشه خوب بوده است و اینکه این شیره تریاک را دولت اداره بکنند بنده اینرا قبول ندارم که یک وهن هم باشد برای دولت بلکه این یک سبب خیلی قوی خواهد بود از برای اینکه از این کار جلوگیری بشود و اینکه میفرمایند این اسباب این شده است که مردم میروند و از آن نقطه معین آنرا آزادانه میفرند و می آورند بجهت این است که آطورى که می بایست قیمتش زیاد نشده است و حالا بطور سهل و ساهى علاوه می دهند و آن شیر را میخرند ولی اگر این پنجده می دو قران بشود یا شکلی بشود که آنها نتوانند این را بدست بیاورند البته ترک میکنند .

فایب رئیس - بعضی از نمایندگان گاهی که بی خبری می کنند در رسیدن نوبت از این جهت با ایشان لازم است عرض کنم که بیست و دو نفر اجازه خواسته اند و بر ترتیب باید با ایشان اجازه داده شود .

کاشف - در مواد وضع قوانین مالیات کلیتاً نقطه نظر بنده نقطه نظر ترقوتی و تجارتی است بنده همیشه ملاحظه تجارت را می کنم و آن کسانی که تریاک و شیره میکشند بنده باید بقبول آنها نیستم بلکه اگر یک وی شود که نکشند و بپزند بنده صحیح می دانم ولی می دانند آقایان که این سوخته یک مال التجاره شده است در ایران و اینطورى که میفرمایند صحیح نیست و این دفاعی هم که آقای مجبر تا حال کرده اند این دفاع هم نسبت بقانونی که تا حال از مجلس نگذشته است مناسبتی ندارد این ماده دوم است چون در این یک ساله این طور بشود که هر کسی تجارت سوخته می کند که از یک مرکز حمل میکند باید یک پولی بدولت بدهد بیست درصد یا دهم درصد اختیاری داشته باشد در جواز آن و آن مناصبت با آن ترتیبی که در این یکساله معمول بوده است ندارد و قانون همیشه حکم است بین دولت و مردم که تکلیف همه معلوم باشد وقتی که قانون بطور صحیح و صریح نمی نویسد که تکلیف دارنده این شئی چیست یعنی کسانی که شغلشان این بوده است که تجارت این را داشته اند و از تاریخ گذشتن این قانون تکلیف آنها چیست این را بنده صحیح نمی دانم زیرا که بایست در این ماده قید شود که کسانی که سوخته تریاک دارند تا یک مدت مخصوصی بیاورند درمزرگی که از طرف دولت اعلان میشود و در قانون باید نوشته شود که بطنه روز یا بیک مظنه که در دست باشد بفروشند چون اگر این ترتیب نباشد ممکن است که دولت میخواهد از مردم بخرد چون انحصار است مجبور است کمتر بخواهد بخرد یک خسارت فوق العاده به تجار وارد بیاید ما خیلی باید ملاحظه این را بکنیم که مردم صدمه نرسد تمام وضع این مالیاتها محض رفاهت و فراهم شدن ثروت مردم است و ما قبلاً در بند امر بپایان کاری بکنیم که یک صدمه به ثروت آنها وارد بیاید ما باید یک اندازه ملاحظه بکنیم